PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 55 (1743) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, sreda 7. marca 1951 Cena 15 lir

Z BORBO ZA NARODNO ENAKOPRAVNOST IN MIRNO SOŽITJE MED NARODI DAJE OSVOBODILNA FRONTA MOČAN PRISPEVEK H KREPITVI MIROLJUBNIH SIL V SVETU V BORBI PROTI KOMINFORMISTIČNI NAPADALNOSTI, KI JO VODI VLADAJOČA KLIKA V ZSSR.

DOSLEJ NOBENEGA ZBLIŽANJA NASPROTNIH STALIŠČ V PARIZU

Gromiko začenja s polemiko - Davies meni, da je zbližanje mogoče - Avstrijski zunanji minister v Parizu

PARIZ, 6. — Današnja druga seja namestnikov zunanjih ministrov je pokazala bolj ostro kot včerajšnja ne toliko razlike v raznih predlogih za dnevni red (oba predloga sta si končno podobna, le da je zamenjan vrstni red vprašanj), kot v pogledih na način reševanja spornih vprašanj.

Kot prvi je govoril na seji, ki se je začela ob treh popoldne in končala okoli osmih, ameriški delegat Jessup, ki je govoril pol ure, vendar se je njegov govor s prevodi v francoščino in ruščino zavlekel eno uro in pol. Jessup je dejal, da mora konferenca delati na popolnoma objektiven način in stremeti za tem, da ne škoduje nadaljnjemu razvoju razgovorov. Jessup je nato podprl predlog, ki ga je včeraj dal Davies. Parodi, ki je govoril drugi, je bil kratek in jedrnat. Poudaril je, da zahodni načrt dnevnega reda ne onemogoča sovjetskemu delegatu, da bi razpravljal o problemih, ki jih vsebuje njegov predlog, in izrazil začudenje, da avstrijska mirovna pogodba ni na sovjetskem predlogu dnevnega reda.

Po četrturnem odmoru je Davies poudaril, da nemškega vprašanja ni mogoče obravnavati ločeno, in dejal, da bi bila vsa konferenca brezplodna, če ZSSR tega ne bi uvidela. Gromiko, ki je govoril četrti, je najprej zatrdil, da je v okviru sovjetskega predloga mogoče obravnavati vse točke, ki jih predvideva Daviesov načrt, omenil možnost, da se avstrijska mirovna pogodba vključi kot dodatna točka, vztrajal pa je na tem, da se osnova sprejme njegov predlog, ker da je bolj konkreten in določen. Njegov govor je nato postal vse bolj polemičen in oster; spustil se je celo v obtoževanje ameriške politike na Japonskem, čeprav Daljni Vzhod ni ne v enem ne v drugem načrtu dnevnega reda. Vsi trije zahodni delegati so nato povabili Gromika, naj se drži naloge, ki jo imajo namestniki in naj zavzame bolj konkretno stališče.

Na seji so tudi opozorili, da je bilo sklenjeno, da se vršijo seje za zaprtimi vrati in da tisk ne dobi tekstov govorov. Opozorilo se nanaša na sovjetsko agencijo Tass, ki je objavila včerajšnji Gromikov govor.

V zahodnih političnih krogih poudarjajo danes zvečer, da se je ozračje na konferenci, ki je bilo včeraj dokaj mirno, danes zaostrilo zaradi Gromikovega nastopa. Vsekakor današnja seja ni prinesla nobenega zbližanja obeh nasprotnih stališč; prej bi lahko rekli, da se zdita oba predloga za dnevni red danes bolj daleč drug od drugega kot včeraj.

Jutrišnji seji bo predsedoval Gromiko. Pričakujejo, da bo kot prvi govoril Davies.

Danes predpoldne so se vnovič sestali trije zahodni delegati. Še pred tem je imel francoski predstavnik Parodi razgovor s svojim zunanjim ministrom Schumanom.

Izjave, ki jih je dal danes predpoldne nekemu novinarju šef britanske delegacije Davies, so kljub vsemu dokaj optimistične. Izjavil je, da se oba predloga sicer razlikujeta, kar se tiče vrstnega reda vprašanj, da pa je prepričan, da bo te razlike mogoče premostiti. Vendar je izrazil mnenje, da je treba dati prednost obravnavanju splošnih vzrokov za sedanjo mednarodno napetost. Agencija Tass pa obtožuje v svojem današnjem poročilu Daviesa, da «je poskušal zvaliti vso odgovornost na ZSSR» in da se ni dotaknil demilitarizacije Nemčije.

Danes je prispel v Pariz avstrijski zunanji minister Gruber, ki se bo udeležil zasedanja sveta OEEC, ki se bo pričelo v petek v gradu Muette. Domnevajo, da bo Gruber stopil v stik z zahodnimi predstavniki v Parizu v zvezi z vprašanjem avstrijske mirovne pogodbe.

Dveletna vojaška obveznost uvedena v ZDA

WASHINGTON, 6. — Potem ko je ameriški senat odbil predlog senatorja Morseja, katerega namen je bil da bi šli Američani na nabor z 18 in pol leti je senat danes odobril načrt, s katerim so podaljšali obvezno vojaško službo od 21 mesecev na 24. Vlada je kot znano zahtevala, da bi podaljšali vojaško službo na 27 mesecev.

General George Marshall, ameriški vojni minister, je včeraj pozdravil odločitev ameriškega kongresa, ki je sprejel načrt, ki predvideva nabor z 18 leti. Marshall je tudi povedal, da je Eisenhowerjeva naloga zelo težka. Njegova vojska, ki bi ji moral poveljevati, še ni sestavljena. Kljub temu pa more že samo dejstvo, da to vojsko organizirajo, povzročiti pomisleke pri vsakem morebitnem napadalcu Evrope. Tajnik za obrambo je podčrtal, da bi bilo treba poslati nove ameriške čete v Evropo za atlantsko vojsko, vendar bodo pri tem najvažnejše pomorske in letalske sile. Izjavil je, da je prav naloga ameriških zaveznikov v Evropi, prispevati pri tej vojski največji del suhozemnih sil.

STAUNTON (Virginija), 6. — Bombnik tipa «B 26» se je zaletel v neki hrib v bližini Stauntona.

SPORAZUM O REVIZIJI

okupacijskega statuta Zahodne Nemčije

BONN, 6. — Zavezniška visoka komisija v Nemčiji je danes objavila prvo revizijo okupacijskega statuta Zahodne Nemčije, v skladu s sklepi, ki jih je 18. septembra 1950 sprejela v New Yorku konferenca treh zunanjih ministrov. Revizija, ki stopi v veljavo 7. marca, točno leto in pol po ustanovitvi zahodnonemške republike, predvideva ukinitev oziroma omiljenje zavezniške kontrole na celi vrsti področij, zlasti pa v zunanjih zadevah. Bonnska vlada bo smela ustanoviti zunanje ministrstvo in vzpostaviti diplomatske stike z inozemstvom. Inozemske diplomatske misije v Nemčiji bodo odslej akreditirane pri bonnski vladi in ne več pri zavezniški visoki komisiji.

Zakonodaja zahodnonemške republike in posameznih pokrajin ne bo več vezana na predhodno odobritev, znatno pa so omiljena pravila, ki urejajo kontrolo nad zunanjo trgovino. Olajšave so uvedne tudi glede dekoncentracije industrije in dekartelizacije.

Bonnska vlada je s svoje strani izpolnila oba pogoja, ki jih je postavila newyorška konferenca za uvedbo revizije okupacijskega statuta. V pismu, ki ga je kancler Adenauer danes poslal trenutnemu predsedniku visoke komisije, Francois Poncetu, potrjuje bonnska vlada, da bo odgovarjala za dolgove, ki jih je napravila predvojna Nemčija, in pa obresti avstrijskih vrednostnih papirjev za čas od 12. marca 1938 do 8. maja 1945. Bonnska vlada je nadalje priznala obveznosti za dolgove, ki izhajajo iz zavezniške gospodarske pomoči Nemčiji po končani vojni. Za odplačilo dolgov, za katere je zahodnonemška vlada s tem prevzela odgovornost, bo sestavljen poseben načrt, ki bo imel začasen značaj in bo veljal do časa, ko bo sklenjena mirovna pogodba z Nemčijo.

Adenauer se je nadalje obvezal, da bo Nemčija sodelovala pri «pravičnem razdeljevanju surovin, proizvodov in služnosti, ki jih danes ni dovolj ali ki so potrebne za skupno obrambo».

Po sklepu angleškega, ameriškega in francoskega vojaškega poveljnika Berlina bo podobna revizija uvedena 8. marca v zahodnih sektorjih Berlina. Nemške mestne oblasti bodo odslej samostojno upravljale notranje zadeve, vključno oskrbo, zakonodajo, denarna in bančna vprašanja. Do neke meje bo ohranjena zavezniška kontrola nad trgovino z ostalimi deli Nemčije in nad zunanjo trgovino.

V zvezi z revizijo so danes v Londonu predstavniki ZDA, Anglije in Francije podpisali sporazum, ki spreminja ustroj zavezniške visoke komisije v Nemčiji v skladu z novim okupacijskim statutom. Po tem sporazumu tudi premikanje okupacijskih čet ne bo več vezano na meje posameznih con.

Predstavnik bonnske vlade je danes izrazil zadovoljstvo nad revizijo okupacijskega statuta, vendar je izrazil obžalovanje, da še ni bila dosežena dokončna ukinitev tega statuta in sklenitev posebne pogodbe med Zahodno Nemčijo in tremi zahodnimi velesilami.

Drugo zasedanje Vrhovnega sovjeta ZSSR

MOSKVA, 6. — Danes se je pričelo drugo zasedanje Vrhovnega sovjeta. Odobril bo ukrepe, ki jih je podvzelo predsedstvo po zaključku zadnjega zasedanja. Najbrže bodo razpravljali tudi o drugem petletnem planu. Odobrili bodo tudi tako imenovani zakon za obrambo miru.

RABAT, 6. — Včeraj je bilo nad Marokom veliko neurje s točo in snegom. V Rabatu je padala toča velika kakor orehi. V Meknesu in Fezu je snežilo skoro vso noč.

TUDI MOLLET NI USPEL

Narodna skupščina mu je odklonila zaupnico - Auriol nadaljuje posvetovanja

PARIZ, 6. — Narodna skupščina je danes zavrnila pooblastilo Guyu Molletu za sestavo vlade. Za Molleta je glasovalo 286 poslancev, proti pa 259. Potrebna ustavna večina pa je 311 glasov.

Ob otvoritvi današnje seje narodne skupščine je Guy Mollet prečital svojo programsko izjavo. Dejal je, da je na podlagi razgovorov ugotovil, da je «republikanska večina še vedno združena», ker da je mogoč sporazum o vseh drugih vprašanjih razen o vprašanju volivne reforme.

Dejal je tudi, da vlada popoln sporazum glede mednarodne politike. Poudaril je nato, da je potrebno, «da nudi Francija svojim prijateljem gotovost v nadaljevanju njenih namenov». Zato je potrebno, da se razpišejo nove volitve, takoj ko bo odobren proračun, in izvedeni ustavna reforma in volivna reforma.

Izjavil je, da ima njegova vlada namen čim prej izvesti reformo ustave in da se bo trudila, da zbliža stališče posameznih skupin večine glede volivne reforme. Vlada bo vodila posredovalno politiko in v primeru neuspeha bo predlagala naj parlament razsoja.

Po čitanju te izjave je bila seja prekinjena za eno uro. Pri nadaljevanju seje je neki alžirski poslanec kritiziral francosko politiko v Maroku. Predstavniki posameznih skupin so podali izjave o glasovanju. Komunist Raymond Guyoy je izjavil, da se vsi od generala De Gaulleja do Guya Molleta strinjajo da pripravijo volivno sleparijo. Molletu je očital, da pripravlja «posteljo za fašizem in za De Gaullea».

Zvečer so glasovali in, za Molleta je glasovalo 286 poslancev, proti pa 259, tako da Mollet ni dosegel potrebne ustavne večine 311 glasov. Takoj po seji je predsednik republike Auriol sprejel predsednika skupščine Herriota in Molleta, ki sta mu sporočila izid glasovanja. Mollet je pozneje izjavil, da je prepričan, da je še mogoč sporazum v večini. Predsednik republike bo jutri zjutraj zopet začel posvetovanja in se bo verjetno še predpoldne odločil, komu naj poveri nalogo za sestavo vlade.

Atlantski štab je imenovan

PARIZ, 6. — Danes so objavili na vrhovnem poveljstvu atlantskih sil, da bo obdržal funkcije voditelja glavnega atlantskega stana general Alfred M. Gruenther, njegova namestnika bosta francoski armadni general Marcel Carpentier in angleški viceadmiral Hudleston. Naloga prvega bo tudi skrbeti za upravni del atlantskega poveljstva, drugi pa se bo zanimal za načrte tega glavnega stana. Ustanovili so tudi pet uradov glavnega stana, ki bodo pod nadzorstvom generala Gruentherja in njegovih dveh namestnikov. Personalni in upravni urad bo vodil italijanski admiral Ferrante Capponi, urad za informacije in špijonažo angleški general sir Terence Airey, urad za organizacijo in vežbe bo prevzel angleški general F. W. Festing, urad za načrte in operacije bo vodil francoski general Pierre Louis Bodet, vrhovni vodja preskrbe pa bo ameriški general Edmond H. Leavey.

V glavnem Eisenhowerjevem stanu bodo morali imenovati še namestnika vrhovnega poveljnika. Ta posel bo verjetno prevzel angleški maršal Montgomery. Pogovoriti se bodo morali še glede poveljnikov letalskih in pomorskih sil in poveljnikov treh operacijskih področij in sicer severnega, kjer bo verjetno poveljeval kakšen skandinavski general, na srednjem bo verjetno francoski general Albhonse Juin, ki ga prav te dni precej obrekujejo po mohamedanskem časopisju, na južnem odseku pa je veliko kandidatov, za katere se bodo morali še odločiti. Osebje teh poveljstev bo sestavljeno iz predstavnikov vseh atlantskih držav. Vsi današnji novi poveljniki bodo imeli še dodatne častnike, ki pa bodo pripadali drugim državam.

Uradno ameriško poročilo o pogodbi z Japonsko

WASHINGTON, 7. — Glede na Malikovo sobotno izjavo, po kateri se ne namerava kot predstavnik ZSSR pogajati o japonski mirovni pogodbi, je danes izdalo zunanje ministrstvo ZDA poročilo, v katerem pravi, da ne bo dovolilo «nobenega veta proti miru» in bo nadaljevalo pri naporih za sklenitev te mirovne pogodbe. Zunanje ministrstvo je med drugim izjavilo, da se je Dulles pred svojim odhodom sestal z Malikom, prav tako pa je imel stike z Malikom po prihodu z Japonske potom Ernesta Grossa, delegata ZDA pri OZN. Gross je takrat dobil — kakor pravi poročilo — vtis, da je Malik pripravljen nadaljevati razgovore.

ZILLIACUSOVE IZJAVE PO BEOGRAJSKEM RADIU

FLRJ ne ogroža nikogar

BEOGRAD, 6. — Danes je govoril po beograjskem radiu znani angleški publicist Conny Zilliacus, ki je te dni na obisku v Jugoslaviji. Izjavil je, da bi se morali voditelji ZSSR prepričati, da njih države in satelitov ne ogroža Jugoslavija in da bi napad proti Jugoslaviji pomenil znak za začetek nove svetovne vojne. Dodal je, da mora biti po izkušnjah na Koreji in zadnjih opominih ameriške, angleške in francoske vlade jasno vsem v kateri koli državi, da bi pomenil napad proti Jugoslaviji poraz napadalca ker bi Jugoslavija dobila pomoč v materialu od zahoda. Jugoslovanska vlada, je izjavil Zilliacus, je izrazila svoje stališče tako jasno, da nobena pametna oseba v državah Kominforma in drugod ne more dvomiti: 1. da Jugoslavija želi mir in je pripravljena urediti vse sporne zadeve s svojimi sosedi na podlagi izmenjavanja stališč in pogajanj, mešanih komisij za preiskavo obmejnih incidentov, nenapadalnih paktov, posredovanj z vsemi drugimi miroljubnimi sredstvi; 2. Jugoslavija je odločena braniti svojo neodvisnost in ozemeljsko nedotakljivost in ne bo dovolila nobenega vmešavanja v svoje notranje zadeve; 3. Jugoslavija je pripravljena uresničiti ta stališča. Njeno ponašanje bo še naprej temeljilo na listini OZN glede njenih odnosov z vsemi državami in se ne bo priključila nobenemu bloku ali vojnemu zavezništvu.

Zilliacus je poudaril, da so jugoslovanski narodi dokazali svojo odločnost in pogum v izgradnji novega tipa socialistične družbe in v obrambi svoje neodvisnosti v mednarodnih odnosih. Jugoslovanski narodi niso več izolirani in brez prijateljev v svetu. Kljub lažem v tisku radiu in strani političnih osebnosti ZSSR in satelitskih držav ter po dogodkih v ČSR in Italiji, jugoslovansko stališče vedno bolj vpliva na države in kominformistične partije. Zilliacus je dodal, da more delo jugoslovanskih narodov prispevati pri premostitvi prepada, ki deli ljudstva na dve nasprotni strani, v velikansko in nesrečno delitev v svetu. Položaj je resen, toda ne popolnoma brezupen. Sile miru so zelo močne in možnosti za zagotovitev miru so s tem dobre. Jugoslovanska notranja in zunanja politika predstavljata pozitivno dejstvo, katerega važnost je porasla v sedanjem mednarodnem položaju.

Zilliacus je dodal, da dajejo dejstva v Italiji in ČSR, kjer so pričeli kljubovati sovjetskemu skrbništvu, upanja za razjasnitev v sedanjem mednarodnem položaju ob splošni želji za mir vseh ljudstev. K temu je prispevalo tudi prepričanje v Veliki Britaniji, da se mora angleška vlada pokazati dosti bolj neodvisno od ZDA in s tem sodelovati na odločen način v borbi za mir. Vedno večje razumevanje in prijateljstvo med Veliko Britanijo in Jugoslavijo, je zaključil Zilliacus, bo prispevalo k usmeritvi javnega mnenja in politike angleške vlade na pravo pot v zvezi s tem vprašanjem, posebno ker ima ponašanje Jugoslavije zelo velik pomen tudi zaradi osnov na katere se oslanja v odnosih med komunističnim in nekomunističnim svetom.

ATENE, 6. — Danes se je sestal predsednik vlade Venizelos z angleško in ameriško vojaško misijo. Razpravljali s o obrambi države v okviru obrambe vzhodnega Sredozemlja in o možnosti, da bi vključili Grčijo v atlantski pakt. V Atene bo prispel ameriški admiral Sherman.

De Gasperi se je izognil krizi pri javnem glasovanju o oborožitvi

Opozicija se ni udeležila glasovanja - Prerekanje in nemiri med razpravo

RIM, 6. — V italijanskem parlamentu se je danes zaključila razprava o posebnih kreditih za oborožitev v znesku 20 milijard lir, ki se je začela 14. februarja. Med splošno razpravo je levica ostro nastopila proti temu zakonu, monarhistični poslanec Covelli pa je predložil resolucijo, ki odobrava izglasovanje posebnih kreditov, vendar pa zahteva, naj bi zamenjali ministra za vojsko Pacciardija, ker «ne daje nobenega jamstva, da bo uspešno izpolnil te sklepe».

Tej razpravi je bila posvečena popoldanska seja v parlamentu. Ob tej priliki so bile vse tribune natrpane. Po prečitanju zapisnika je govoril poročevalec večine demokristjan Meda, za njim pa minister za obrambo Pacciardi, ki je najprej odgovoril na razne obtožbe proti njemu glede njegovega obnašanja za časa fašizma in med vojno. Poudarjal je nato, da bo vlada ostala «vedno zvesta ustavi, ki določa odpravo vojne kot orodje državne politike. Svečano je tudi izjavil, da se Italija «ne bo poslužila sile, zato da bi zadostila svojim zahtevam». Nato je polemiziral z levico in je ponovil vprašanje: «Kaj boste napravili v primeru sovjetskega napada?» Tedaj je levica zagnala velik krik in sledilo je dolgo prerekanje. Pacciardi pa je zopet vprašal: «Ali bi se vi borili proti Sovjetski zvezi, če bi naš ta napadla?» Sledil je nov hrup in kričanje. Nato je Pacciardi izjavil, da je med levico in desnico prepad, «ki deli tiste, ki hočejo braniti meje domovine, in tiste, ki tega nočejo» ter je pripomnil, da je politika vlade obrambna politika. Za Italijo, da bi nastal primer vojne samo, če bi bile njene ali zavezniške meje napadene. Glede oborožitve je Pacciardi izjavil, da ostaja njena višina v mejah določb mirovne pogodbe.

Govoril je še o atlantskem paktu in s tem v zvezi tudi o gospodarski, politični in vojaški ekspanziji Sovjetske zveze. Ta del njegovega govora je levica stalno prekinjala in sledilo je dolgo prerekanje.

Pacciardi je nato govoril o težkočah pri zopetnem oboroževanju in organiziranju oboroženih sil in je dejal, da je 250 milijard lir malo. Predstavljajo pa izreden prispevek, ki bo skupno z drugimi stotinami milijard v rednem proračunu ter z redno ameriško pomočjo nekaj pomenil.

Naštel je nato divizije, ki so že pripravljene in tiste, ki jih pripravljajo. Pri tem je izjavil, da v sedanjem trenutku ni po njegovem mnenju za Italijo umestno postaviti vprašanje mirovne pogodbe, «ker ta do daj ne ovira priprav naših oboroženih sil in ker bi postavljanje tega vprašanja, lahko služilo za pretvezo napadalcem».

Ko se je seja nadaljevala, je predsednik dal besedo De Gasperiju, ki je izjavil, da je vsa vlada solidarna s tem, kar je izjavil Pacciardi. Dejal je, da se bo zakon izvajal pod nadzorstvom parlamenta. Nato je predsednik Gronchi sporočil, da so demokristjan Bettiol, saragatovec Bennani in republikanec Amadeo predložili resolucijo, ki predlaga, naj se preide k razpravljanju o posameznih členih zakona, ter izreka zaupnico vladi. De Gasperi je sprejel to resolucijo in je v zvezi z njo postavil vprašanje zaupnice. Vnela se je živahna in zelo burna debata, o kateri resoluciji naj se prej glasuje. Monarhist Marchesano je izjavil, da je vlada pripravila to resolucijo, zato da se izogne drugim resolucijam, in še posebno oni, ki jo je predložil Govelli. Komunist Iaconi je zahteval, naj se o resolucijah glasuje v vrstnem redu kakor so bile predložene. Nadaljnja razprava je postajala vedno bolj burna.

Gronchi je izjavil, da je treba o Bettiolovem predlogu glasovati prej ko o vseh drugih in da je po dosedanji praksi treba o njem glasovati poimensko.

Sledila je dolga razprava, ali naj bo glasovanje tajno ali javno in pri glasovanju o tem, se je večina izrekla za javno poimensko glasovanje.

Sledile so izjave predstavnikov posameznih skupin. Nenni je v imenu komunistov in socialistov izjavil, da se ti dve skupini ne bosta udeležili glasovanja zaradi izsiljevanja vlade za javno glasovanje. Nato so vsi poslanci Nennijeve in Togliattijeve skupine zapustili dvorano. Eden od kominformističnih poslancev je Pacciardiju zavpil: «Ljudstvo te noče». Pacciardi pa je odgovoril: «Nočejo me komunisti in fašisti». Zaradi teh besed so poslanci skrajne levice skušali navaliti na Pacciardija in predsednik je z veliko težavo napravil red.

Jasno, da tudi to pot ni mogel izostati namig na «italianissimi» Trst. Demokristjan Tanasco je namreč izrazil «hrepenenje in bojazen Trsta». Govoril je še, «o mednarodni važnosti načrta zakona, o katerem razpravljajo», in hotel bi, «naj bi ravno tako, kakor Italija zadošča svojim obveznostim, tudi drugi izpolnili svoje obveznosti in vrnili vse Tržaško ozemlje madrepatriji «ter popravili krivice, storjene s sramotno mirovno pogodbo». In za nameček je Tanasco govoril še «o tragičnem položaju v coni B». Ni vredno, da bi k tem za takem prilike obveznim izjavam, kaj dodajali. Mislimo pa, da je bilo šovinističnim poslancem žal, da so kominformisti malo prej odšli, ker bi pri šovinističnih izlivih lahko tudi oni pomagali. Za tolažbo pa je o «italianissimem» Trstu govoril še poslanec fašistične MSI Almirante, češ da predstavlja politika vlade glede Trsta stalno nevarnost za to italianissimo mesto.

Pred glasovanjem je govoril še De Gasperi, ki je zanikal, da bi vlada izvajala pritisk z zahtevo po javnem glasovanju, in je nato pozval monarhiste, naj ne vztrajajo pri svoji resoluciji. Sledilo je glasovanje. Za zaupnico vladi je glasovalo 325 poslancev, proti 16, vzdržalo pa se jih je 5. Levičarska opozicija se glasovanja ni udeležila. Proti so glasovali poslanci PSU, MSI in nekateri liberalci, vzdržali so se 4 monarhistični poslanci. Jutri bodo razpravljali o posameznih členih zakona.

HAAG, 6. — Profesor Romme se je moral odpovedati poizkusom za sestavo holandske vlade na široki osnovi. Mislijo, da bo sedaj poskusil sestaviti vlado, ki bo slonela na predstavnikih štirih strank: katoliške, socialistične, stranke zgodovinskih kristjanov in liberalcev. Te stranke so bile zastopane tudi v zadnji vladi.

Sovjetski režiserji v ČSR da uprizorijo Clementisov „proces"

Nove izključitve iz KP in nove aretacije - Kratochwilovo pismo vladi

DUNAJ, 6. — Češkoslovaška kriza, ki se je končala z aretacijo Clementisa, Slinga in Švermove, je prišla sedaj v svojo drugo fazo razvoja, za katero bodo značilne nove izključitve iz partije, natančna preizkušnja mišljenja vsakega posameznega partijca, kar ravno sedaj tudi v Vzhodni Nemčiji izvajajo, in končno: prišlo bo do procesa proti vsem sedanjim in odočim pripornikom, ki so opravljali še pred časom važne funkcije v češkoslovaški partiji. S tem procesom bo češkoslovaška vlada skušala opravičiti propad svojega petletnega načrta zaradi izkoriščanja ZSSR, obenem pa bodo sovjetski režiserji poskusili dati procesu tudi zunanjepolitično barvo, da bi opravičili tudi zunanjo politiko ZSSR.

O tej sovjetski politiki do ČSR je pisal danes indijski list «News Chronicle», ki je objavil pismo dr. Kratochwila svoji vladi. V pismu je razložil vzroke, ki so ga privedli do ostavke na mesto poslanika ČSR v Novem Delhiju: Dr. Kratochwil piše: «Vedno bolj razumem, da so prevarali zaupanje češkega ljudstva, žrtvovali vedno bolj neodvisnost in integriteto države, kradli naravne zaklade države, izkoriščali delo ljudstva, z lažnimi gesli so izkoristili delo naroda za izdelavo vojaškega materiala, da je ljudstvo demoralizirano in prisiljeno skrivati svoje resnično prepričanje.

Neodvisna politika ČSR ne obstoji več niti z narodnega niti z mednarodnega stališča».

Po nepotrjenih vesteh, so baje bivšega zunanjega ministra ČSR Clementisa ustrelili med njegovim poskusom pobega. Širijo se tudi govorice, da so predsednika Gotwalda in ministrskega predsednika Zapotockega zaprli, ker da sta se uprla sovjetskim zahtevam. Istočasno naj bi zadela tudi ministra za zunanjo trgovino Antonina Gregorja, ki ga obtožujejo, da ni dobavil lansko leto ZSSR vsega, kar je zahtevala.

Nadalje se govori, da so zaprli štiri visoke funkcionarje politične policije, ki jih obtožujejo, da so sodelovali s Clementisom. Ti naj bi bili Fidrich Vesaly, vodja politične policije, Bedrich Bokorni, vodja tajne policije, Pavel Broz, vodja urada notranjega ministrstva za potne liste in general Josef Pavel, poveljnik redne policije Pravijo, da so odstavili tudi 40 visokih uradnikov ministrstva za notranje zadeve.

Kakor javljajo na poslaništvu ČSR v Parizu, se je podaljšalo bivanje v Pragi sedanjega poslanika ČSR v Franciji Hoffmeisterja. Poslaništvo dodaja, da so Hoffmeisterja poklicali na posvetovanje v Prago zaradi vprašanja nemške oborožitve in bo zaradi tega poslanik za nekaj dni zakasnil s svojim povratkom v Francijo.

Izjave generale Ridgwaya

Danes je dal izjavo za tisk poveljnik 8. armade gen. Ridgway. Dejal je, da je še vedno glavni cilj sil OZN uničiti sovražnikove čete in material, medtem ko je zasedba ozemlja samo eno izmed sredstev za dosego tega namena, ki sam zase ne predstavlja nobenega cilja. Sovražnik je po izjavah generala še vedno številčno nadmočen in zna bolje izrabljati položaj. Kljub temu morejo zavezniške sile odbiti vsak napad sovražnika, ki ni uspel vreči vojsko OZN v morje in s tem izpolniti svoje najvažnejše naloge. Ridgwaj je povedal, da je zadnje čase prebral sovjetske knjige o strategiji. Ta predpisujejo napad na eni sami točki z velikim številom čet; če napad naleti na močan odpor, sledi napadu umik in potem zopet nov napad. Sedanje akcije zelo ovira slabo vreme. General je primerjal sovražnikove sile s silami osme armade. Povedal je, da sestavlja pehota 80 odst. sovražnikovih sil, medtem ko imajo sile OZN samo 50 odst. pehote. Pri pehoti nima sovražnik velike administrativne službe, kar zelo poveča njegovo številčno moč. Ob koncu je general Ridgway omenil težave s preskrbo.

Francoski krogi zanikujejo vesti o neredih v Maroku

Obtožbe na račun Velike Britanije in Arabske lige - Izjava egiptskega zunanjega ministra in članek francoskega poslanika

KAIRO, 6. — Egiptski zunanji minister je danes izjavil novinarjem, da se Egitpt živo zanima za hude incidente, do katerih je prišlo v Maroku. «Egipt se mora kot arabska, mohamedanska in demokratična država zanimati za usodo maroškega ljudstva», je izjavil, in pri tem omenil, da ni to samo francoska zadeva. Pozneje pa je v glavnem ponovil svoje včerajšnje izjave v egiptskem parlamentu. Ob koncu je minister še dejal, da je Arabska liga na svojem zadnjem zasedanju pooblastila svojega tajnika, naj stopi v stik z francoskim in angleškim poslanikom. Ker sta se ta dva sestanka pokazala za nekoristna, je egiptska vlada zahtevala, da se liga znova sestane. Minister je še dejal, da je prišlo do mednarodne akcije za pomoč maroškemu ljudstvu, obenem pa je izrazil upanje, da bo zmagala pamet še pred sestankom Arabske lige. «V nasprotnem primeru bodo pozvali vse arabske in druge svobodne države, da zaščitijo svobodo in pravico, za ohranitev miru in človečanskih pravic v Maroku» je zaključil Salah el Din bej in povabil egiptsko ljudstvo, naj ohrani mirno kri.

Ta maroška kampanja je imela svoj odziv tudi v Indoneziji. Tam je namreč izjavil Darmas Etiawan, predstavnik zunanjega ministrstva, da indonezijsko ljudstvo simpatizira s stranko «Istiqlal», in sicer ne iz verskih vzrokov, temveč zaradi želje da podpira nacionalistično gibanje. Če bo prišlo maroško vprašanje pred OZN, bi se Indonezija ravnala po tem načelu.

V podporo Maroku so imeli v Karašiju pakistanski študentje javno zborovanje. Na njem so naslovili na OZN poziv v katerem so zahtevali, naj OZN «prisili Francijo, da zapusti Maroko in dovoli vzpostaviti maroškemu ljudstvu svojo vlado».

V francoskih krogih še vedno zanikujejo vse vesti egiptskega tiska in izjave v kairskem parlamentu, po katerih bi prišlo v Maroku v zadnjih dneh do neredov. S tem v zvezi je francoski zunanji minister Schuman danes sprejel egiptskega poslanika v Parizu in se mu pritožil nad pisanjem egiptskega tiska, ki je povzročilo sedanjo napetost v Egiptu.

Kakor piše W. Lefur, dopisnik agencije «France Presse» iz Rabata, prevladuje tam v francoskih in njim naklonjenih maroških krogih vtis, da so imeli pri tem zadnjem egiptskem manevru svoje prste vmes znani strokovnjaki v arabskih vprašanjih neke tuje države (beri Anglije) in da so nemire, do katerih je prišlo, izkoriščali v prvi vrsti predstavniki velikega nasprotnikovega bloka (beri Arabske lige).

Pod naslovom «Francija ni izstrelila nobenega strela v Maroku», objavlja danes egiptska revija «Al Nida» dolgo izjavo francoskega poslanika v Egiptu Coure de Murvilleja. Poslanik se čudi protifancoski kampanji v egiptskem tisku in objavljanju netočnih vesti. Te je označil za manever «Istiqlala», katerega namen je bil dati maroški krizi mednarodni značaj. Poslanik je v izjavi obžaloval dejstvo, da se ni šel noben egiptski novinar prepričat o dejanskem položaju v Maroku. Poslanik je tudi zapisal, da se maroški sultan in francoska vlada še vedno pogajata o sporazumu, s katerim je povezan Maroko s Francijo. Ta pogajanja so se pričela ob zadnjem obisku sultana v Parizu in od tedaj niso bila prekinjena.

Danes je generalu Juinu predstavil veliki vezir svojo novo vlado, ki jo je skrpal skupaj, potem ko je general Juin dal izgnati iz nje predstavnike nacionalistične stranke «Istiqlal».

Javljajo tudi, da so pričeli v Maroku poizvedovati, kdo je razširil vesti o tamkajšnjih neredih.

Skozi sito in rešeto

Roma locuta...

Kot poroča klerikalni popoldnevnik, je tržaški župan Bartoli pooblastil občinskega svetovalca Laurija, Medaglia d'oro, da ga «zastopa» na že toliko razkričani «manifestaciji», ki naj 11. marca v Rimu potrdi «urbi et orbi» italijanstvo Trsta. Lauri bo, pravijo, v Rimu tudi govoril.

Res, ni lepšega dokaza za «italianità» Trsta, kot če to potrdi nekaka manifestacija — v Rimu. Toda Rim ni le sveto mesto. Rim je tudi (bil, namreč) prestolnica rimskega imperija, ki je svetu diktiral tak zakon, da «Roma locuta causa finita». Če spregovori Rim, je zadeva rešena in amen. Priziva ni, ker je govoril Rim.

Nekdaj — davno je že temu — je res bilo tako. Človeška slabost, ki se ji pravi megalomanija, je sicer poskušala ta lepi imperij obnoviti — in temu ni tako davno. Toda, ker se zgodovina ponavlja le kot parodija, drugi «imperij» pač ni mogel dočakati drugačnega konca kot tistega, ki ga je. Ljudi, ki se jim toži po tej parodiji — in ti so tudi očetje «manifestacije» 11. marca — je treba pravzaprav pomilovati, ko je tudi stari Don Kihot, več pomilovanja kot smeha vreden.

Rim bo torej spregovoril. Gotovo bi si iredentistični glavni stan še bolj želel, da bi spregovoril Trst, pa čeprav je Rim sveto mesto itd.... Toda v Trstu imajo zadnje čase slabe izkušnje. Odkrito povedano: mislimo, da imajo tudi Rimljani dovolj lastnih križev in težav, da jim je kaj malo za tak cirkus.

Toda, a propos Bartoli-Lauri: zanima nas: koga bo Medaglia d'oro Lauri v Rimu pravzaprav zastopal. Če Bartolija kot zasebnika, se nas to niti ne tiče; če pa Bartolija kot župana, je to druga pesem. Saj Bartoli menda ne bo rekel kot stari Ludvik XIV: Država, to sem jaz.

...če ga ni, ga pa naredi

Iredentistični kampanji je potreben nov sok. Končno nič čudnega, saj se sčasoma vsaka stvar izrabi in tudi iredentizem je od dolge rabe in zlorabe že kot izžeta citrona.

Skratka, stare zgodbe ne vlečejo več; oguljene so in izrabljene kot ciganov suknjič. Treba je nekaj novega, bolj udarnega, svežega. In «Messaggero Veneto», ki prednjači — če že ne po duhovitosti, pa vsaj po strupenosti —, je našel idejo; Fojbe, drugi del. Kraj: ljubljanske fojbe (Ljubljana sicer ni na Krasu in do prvih «fojb» je lep kos poti); čas: januar 1946, ponoči, 18 stopinj mraza. In glej — ideja je rodila doslej že dva članka in jih bo, po plodovitosti urednikov in še bolj po precejšnji potrebi po taki literaturi sodeč, dala kmalu še lepo vrsto in še bo lahko navdihnila nadarjene pisune po drugih listih in lističih. Kajti iredentistična propaganda je nekam pasje narave; čim zalaja eden, se oglasi vsa vas....

Pa to še ni dovolj; to je stara zgodba in stare zgodbe, kot znano, ne vlečejo preveč. Potrebno je kaj več — potrebni so, skratka, incidenti. Tudi glede tega niso preveč v zadregi: kot sveti Matija so, ki led razbija, če ga ni, ga pa naredi.... Da so v tem mojstri, že vemo; spomnimo se samo na obnašanje tržaških in italijanskih novinarjev ob lanskih volitvah v jugoslovanski coni STO. Tako jim tudi to pot vse pride prav: izzivanja nadobudnih «vespistov» v Bujah, ogorčenje bujskih žena nad črnoborzijankami, ki zasedejo ves avtobus da pošten človek še vanj ne more, obsodba špijona Deliseja (spomnimo se na proces Drioli, kjer je bilo dokaj govora o špijonaži in orožju, dinamitu in sabotaži) in še morda kaj.

Vsa stvar je lepo izmišljena in umetelno izpeljana, ima pa eno samo slabo stran — da ji ljudje vse manj nasedajo.

Tudi "boljša rešitev"

Nedeljskega «ustoličenja» tako imenovane istrske konzulte smo se že dotaknili in ne bi bilo vredno še izgubljati besede o tem novem kamenčku v pisanem mozaiku nove fašistično - iredentistično - kominformistične gonje, če nam stavek iz «resolucije» rimski vladi ne bi obudil nekih spominov. «Resolucija» zahteva od italijanske vlade (kaj vse od nje ne zahtevajo!), naj postavi kot «condizione inderogabile di ogni nuovo impegno italiano con gli alleati d'occupazione della zona B da parte delle truppe angloamericane, come primo passo verso la reintegrazione dell'Italia nei suoi giusti confini».

Ne bomo izgubljali besed o tej in vseh podobnih condizione inderogabile, saj jih znajo na pamet že vrabci, niti o spominih na glas vpijočega v puščavi, hočemo reči na obupne celostranske pozive «Alleati, occupate la zona». Toda tisti «primo passo», mar vas ne spominja na nekoga? Seveda, Pajetta! Kominformistom je sicer ljubši guverner, pa to je stvar okusa, da je le cilj isti; ta pa je združitev obeh con kot prvi korak k «boljši rešitvi». Razlika je torej le v obliki, sicer bi pa jašisti in kominformisti združeno želeli «la reintegrazione dell'Italia nei suoi giusti confini...».

In kdo ve, če se ti giusti confini ustavijo na Mirni ali na Snežniku ali še kje dalje proti vzhodu?

Mac Arthurjeve čete pred obrambno črto nasprotnika

TOKIO, 6. — Sedanja vojaška operacija sil OZN, ki jo tudi označujejo z naslovom «operacija Killer», je zadela ob glavno obrambno črto sovražnika in posledica tega je povsem razumljiva ustavitev. Obenem pa je prav na današnje operacije zelo vplival hud snežni metež, ki je divjal po srednjem in zahodnem bojišču.

Na srednjem bojišču, ki velja še vedno za najvažnejše v sedanjih bojih, je bilo danes opaziti samo delovanje izvidnic. Le ameriški mornariški strelci so napadli na področju vzhodno od Hoengsonga in pri tem napredovali samo za en kilometer, zaustavil jih je zaporni ogenj sovražnikovih minometalcev. Francoski poskusi, da bi zasedli neko višino pri Pangnimu, so propadli. Isto usodo so doživeli trije napadi 7. ameriške divizije severnozahodno od tega mesta. Uspeli so samo ameriški, francoski in južnokorejski oddelki, ki so prodrli na vzhodnem krilu srednjega bojišča 25 milj južno od 38. vzporednika in ovirali so sovražnikovo zbiranje v okolici Changpionga.

Letala so opazila zbirališča sovražnikovih čet na področju Yongdurj - Hoengsong, pri Hajinburiju, na cesti strateške važnosti, ki vodi v Kangnung. S tem v zvezi pričakujejo častniki OZN ki so v najbolj izpostavljenih položajih v kratkem nove napade kitajskih in severnokorejskih čet.

Današnje poročilo 8. armade pravi o akcijah na zahodnem bojišču, da so bile te omejene samo na izvidnice. Te so prestopile reko Han in so prodrle na nekaterih krajih tudi v južno predmestje požganega in porušenega Seula. V glavnem pa je divjal tudi danes na tem odseku dvoboj topov in minometalcev.

Včeraj je ameriška lahka križarka «Manchester» bombardirala železniško progo na vzhodni obali, približno 75 milj od meje ZSSR. Križarka pripada skupini ladij pred Wonsanom, ki na njegovo bližnjo okolico že 13 dni bruhajo ogenj iz svojih topov.

TRŽAŠKI DNEVNIK

PRED 8. MARCEM - PRAZNIKOM ŽENA

Za mir in kulturno rast

Z nedeljskih prireditev

Zgoraj levo: DVA PRIZORA S KULTURNE PRIREDITVE V GABROVCU. Zgoraj desno: PEVSKI ZBOR «SLOVAN» JE ZAPEL VEČ PESMI NA NEDELJSKI KULTURNI PRIREDITVI V PADRIČAH. Spodaj levo: PRIZOR S PRIREDITVE V DOLINI. Spodaj desno: TOVARIŠICA GOVORI ZBRANIM ŽENAM V VIŽOVLJAH O POMENU ŽENSKEGA PRAZNIKA.

Kominformovska potvarjanja ob volitvah v pristanišču

V nedeljo so že bile volitve predstavnikov ene izmed treh pristaniških družb, v prihodnjih dneh pa bodo sledile še volitve predstavnikov ostalih dveh družb.

O «uspenu» teh volitev so se kominformisti na dolgo in široko razpisali. Seveda si niso mogli kaj, da se ne bi ponovno spodtaknili ob «Petronijeve sindikate», ki da so imeli namen «zrušiti» enotnost pristaniških delavcev ter «preprečiti» izvolitev njihovih predstavnikov. V svojih člankih, ki so jih objavili v «Lavoratore» in «Unità», so poudarili, da niso razredni sindikati postavili niti svoje kandidatne liste, prav tako se tudi niso udeležili volitev v fukciji nekakih kontrolorjev; to naj bi bil po njihovem znak, kako so «Petronijevi» sindikati propadli in kako je s tem v zvezi «propadla» tudi vsa njih «lažna propaganda».

Navedli bomo nekaj dejstev v zvezi z omenjenimi volitvami; to ne zato, ker bi mislili, da bi lahko katerikoli pošten delavec nasedel kominformističnim lažem, temveč zato, da povemo v čem tiči bistvo nedeljskega «uspeha», o katerem se kominformistični sindikalisti tako hvalijo.

Radichevi sindikalisti zatrjujejo, da niso razredni sindikati postavili svoje kandidatne liste; to tudi drži. Toda vprašamo jih — zakaj neki bi morali razredni sindikati postaviti kandidatno listo, ko vendar ni šlo za sindikalne volitve, temveč za navadne volitve predstavnikov pristaniške družbe, pri katerih morajo postaviti kandidatne liste člani te družbe in nihče drugi.

Da niso prisostvovali predstavniki razrednega sindikata volitvam, je bil eden izmed vzrokov tudi ta, da niso prejeli za to niti vabila; sicer jim je nekdo v soboto zjutraj telefoniral, toda pismenega vabila ni bilo. Ko so se predstavniki razrednega sindikata obrnili v popoldanskih urah na Odsek za delo pri ZVU, niso dobili nikogar, ki bi jim mogel pojasniti, zakaj tega vabila niso prejeli. Pa tudi če bi ga prejeli — kako naj se udeležijo volitev, ko pa ni nihče vedel, po kakšnem pravilniku bodo volitve izvršene

Ko smo že govorili o kandidatnih listah, moramo poudariti še naslednje: nobena sindikalna organizacija ni predložila svoje liste, ker so bile glasovnice, s katerimi so člani pristaniške družbe glasovali, popolnoma bele ter so lahko delavci napisali nanje imena tistih, ki naj bi bili po njihovem izvoljeni.

Kot smo že poudarili, so kominformisti izredno zadovoljni z izidom nedeljskih volitev; tega mnenja pa niso vsi pristaniški delavci, posebno pa ne tisti, ki ne pripadajo stalnim članom pristaniških družb. Pa bo kdo vprašal: kako to, da ni prišlo to nezadovoljstvo do izraza na nedeljskih volitvah? Kako to, da so bili izvoljeni prav tisti predstavniki, ki jih je pošteno delavstvo označevalo za najbolj nepriljubljene ter glavne krivce za poslabšanje položaja v tržaškem pristanišču?

Na to vprašanje je kaj lahko odgovoriti — treba nam je samo nekoliko opisati, pod kakšnim terorjem in grožnjami so se vršile priprave za nedeljske volitve. Kominformisti pravijo, da so pristaniški delavci izvolili svojevoljno tiste, ki bodo lahko najbolje predstavljali interese te kategorije delavcev. Mi pa pristavljamo — izvolili so tiste predstavnike, ki so bili povšeči kominformistom, ker si drugih še postaviti niso upali. Ker je lahko vsak delavec predložil imena tistih, ki bo po njegovem najbolj ustrezal, je bilo povsem naravno, da so se že nekaj dni pred volitvami pojavila na stenčasih imena nekaterih pristaniških delavcev, ki naj bi sprejeli predstavniška mesta. Čim so za to izvedeli kominformisti, so takoj odšli k dotičnim delavcem ter so z grožnjami iztisnili iz njih izjave, da bi se v primeru izvolitve temu mestu odpovedali. Te izjave so kominformisti nato pokazali ostalim delavcem, češ kaj boste volili te delavce, ki tega mesta ne bi niti sprejeli — volite zato vsi naše...

V članku, ki je bil objavljen v «Unità», pišejo, da so «Petronijevi sindikati» vendarle postavili tudi svojo kandidatno listo, na kateri sta kandidirala Pernarčič in še nek drug tovariš ter da nista mogla dobiti na volitvah niti enega glasu. V resnici so nekateri pristaniški delavci, ki se upirajo temu, da bi moralo pristanišče postati torišče kominformistične politike, predložili tudi Pernarčiča in še drugega pristaniškega delavca. Ko so se tudi do njiju obrnili kominformisti, češ naj podpišeta, da se kandidaturi že v naprej odpovedujeta, sta se temu z vso odločnostjo uprla, ne zato, ker bi bila zantevala, da bi bila postavljena za kandidata, temveč zato, ker se jima je gabilo to teroriziranje.

Pristaniški delavci se dobro zavedajo, da pomeni vnašanje kominformistične politike v tržaško pristanišče ogromno škodo za pristanišče samo kot za vse pristaniške delavce. Zavedajo se, da bodo zaradi te umazane politike v bodočnosti doživeli še več takih ukazov, kot je bil ukaz št. 21 ter da se jim lahko zgodi, da izgubijo tudi svoj dom, do katerega so do danes imeli pravico.

Osrednja proslava 8. marca bo v Škednju

V četrtek 8. marca bo ob 20. uri v kinodvorani v Škednju proslava 8. marca, praznika žena. Po nagovoru v slovenščini in italijanščini bodo nastopile žene in pionirji s petjem, recitacijami in plesom. V drugem delu programa pa bodo poleg ostalih točk na sporedu arije iz oper «Rigoletto», «Turandot» in «Traviata», ki jih bodo izvajali koncertni pevci: sopranistka Armanda Caucich, tenorist Antonio De Rosa in baritonist Aldo Beato. Pri klavirju bo spremljala Italia Trada.

Program bo zaključil ženski pevski zbor.

„NI DENARJA ZA OTROŠKI VRTEC V UL. SV. FRANČIŠKA"

Prazen izgovor!

Koliko se je že govorilo o potrebi otvoritve slovenskega otroškega vrtca v ul. sv. Frančiška; koliko delegacij se je v zvezi s tem vprašanjem že neštetokrat zglasilo pri odgovornih oblasteh — in vendar nimajo otroci tega okraja še sedaj svojega otroškega vrtca. Če bi kdo mislil, da je temu vzrok pomanjkanje primernega prostora, mu moramo takoj pojasniti, da prostor je in sicer v prenovljenem poslopju, kjer ima svoje učilnice tudi slovenska osnovna šola. Tudi število otrok, odgovarja zahtevam, ki jih odgovorni krogi postavljajo za slovenske otroške vrtce (samo za te seveda!); prijavilo se je namreč do sedaj 50 otrok.

Ker je učilnica za omenjeni otroški vrtec na razpolago že od začetka šolskega leta in ker je tudi število otrok dovolj visoko, so se delegacije slovenskih staršev zglasile pri odgovornih šolskih činiteljih, da jim ti pojasnijo, zakaj do otvoritve slovenskega otroškega vrtca še ni prišlo. Odgovor, katerega so te delegacije vedno dobile, je bil: pomanjkanje denarnih sredstev... Ali ni čudno, da primanjkujejo denarna sredstva vedno le tedaj, kadar gre za vprašanje slovenskih šol, nikoli pa ne, kadar gre za italijanske šole? Zakaj se odgovorni činitelji izgovarjajo s «pomanjkanjem» denarnih sredstev, ko je vendar vsakomur jasno, da bi denar za kulturne in prosvetne potrebe ne smel primanjkovati?

Vprašamo torej odgovorne činitelje: Kdaj nameravajo rešiti vprašanje slovenskega otroškega vrtca v Ul. sv. Frančiška, na katerega čaka 50 slovenskih otrok? Morda bi vedel o tem kaj več povedati prof. Andri?

Gostovanje Barkovljanov na Kontovelu

V nedeljo popoldne so gostovali na Kontovelu člani barkovljanskega prosvetnega društva, katere je pozdravila ogromna množica občinstva, ki je prihitelo na prireditev s Proseka, Kontovela, Barkovelj in celo iz Trsta. Uspeh prireditve je bil nad vse pričakovanje velik, kar kaže, kako priljubljeni so člani barkovljanskega prosvetnega društva tudi na Proseku in Kontovelu.

Na omenjeni prireditvi so gostovali barkovljanski pevski zbor, dramska družina, dve solistki in pa barkovljanska godba na pihala.

Prav posebno se je izkazal barkovljanski pevski zbor, ki je zapel nekaj umetnih pesmi; svoj spored je zaključil z vrsto narodnih pesmi, ki so še prav posebno užgale. Lepo se je uveljavila tudi dramska skupina, ki je zaigrala dva kratka prizora in sicer Nušičev «Nahod» ter «Kako je nekdo iskal sobo». Vsi igralci so želi za lepo igro navdušeno priznanje vseh navzočih, ki bi si bili kar želeli, da bi še enkrat ponovili.

Velik uspeh sta želi tudi solistki Justina Vuga ter Pina Doles. Mezzosopranistka Justina Vuga je zapela s svojim prijetnim glasom več pesmi; ob klavirju jo je spremljala njena hčerka Marta. Sledila ji je sopranistka Pina Doles, ki je z občutkom odpela dva samospeva; na klavirju jo je spremljal Milan Pertot. Zasluženo priznanje je žela tudi barkovljanska godba na pihala, ki je zaigrala več koncertnih komadov. Prav posebno pa je užgal venček slovenskih narodnih pesmi ki so ga morali godci ponoviti. Zvečer pa se je razvila vesela in prijetna zabava

Čemu ta nadlegovanja

Včeraj popoldne je deževalo pa tudi toplo ni bilo preveč. Potniki, ki so se včeraj opoldne vkrcali v Kopru na motorno ladjo «Levante» so komaj čakali da pridejo v Trst. Ob 13.10 je ladja pristala ob pomolu v tržaškem pristanišču in ljudje so se kakor po navadi hoteli čimprej odkrižati obmejnih formalnosti pa tudi dežja, ki je neusmiljeno padal. Toda kakšno je bilo njih presenečenje, ko je nekdo sporočil, da se potniki ne smejo izkrcati dokler ne odpluje parnik «Vida», ki ima odhod ob 13.30. Zaman so bila vsa zatrjevanja potnikov in osebja ladje, da ponavadi potniki ne čakajo, temveč prekinejo za nekaj minut dohod potnikov na «Vido» in v tem času pregledajo tiste z motorne ladje «Levante».

Tako so morali čakati na mrazu in dežju dvajset minut, dokler ni «Vida» odplula. Jasno je, da niso bili zadovoljni in je marsikakšna pikna opazka padla na račun službujočega stražarja, ki, kakor pravijo ljudje, stalno povzroča zmedo in si izmišlja nove metode za nepotrebno nadlegovanje ljudi. Če drži izgovor, da ni bilo finančnega stražnika, ki bi lahko pregledal potnike iz Kopra, tedaj bi bilo dobro, da bi še enega postavili. Toda ta izgovor najbrže ne bo držal, bolj bo verjetno tisti, da so se bali dežja. Toda če lahko stoji trideset ljudi pod dežjem, bosta lahko stala tudi dva stražnika. To naj včerajšnji službujoči stražnik naj upošteva in naj sledi zgledu svojih tovarišev.

Za 80.000 lir svinčnikov

Železniška uprava je javila policiji, da so ji 26. februarja neznani tatovi ukradli iz prtljažnega skladišča na glavni postaji železno skrinjico, v kateri so hranili zalogo svinčnikov v vrednosti 80.000 lir. Skrinjica je tehtala okrog tri kg. Policija je uvedla preiskavo.

Nakovalo na stopalo

Včeraj so z reševalnim avtomobilom RK prepreljali v splošno bolnico 16-letnega Lina Cosanija iz Sv. Križa, ki je zaposlen v neki delavnici v Ul. Paulinia 6. Cosaniju je med delom padlo na nogo težko nakovalo ter mu poleg odrgnin verjetno nalomilo tudi kosti v stopalu. Zdraviti se bo moral 10 do 30 dni.

IZPRED SODIŠČA

Zaklad v omari je premamil zaljubljenca

Šestinštiridesetletni Alberto Tont in njegova tri leta mlajša ljubica Ana Pola sta prišla včeraj v sodno dvorano po hodnikih sodiščne palače. Ni jima bilo treba torej stopiti na dež, ker čepita v koronejskih zaporih že od 31. januarja letos, se pravi od dneva, ko so ju zasačili, da se hočeta že drugič okoristiti s tujim denarjem, shranjenim v zaklenjeni omari.

Soba, v kateri ju je doletela nezgoda, je last Jolande Ravasini v Ul. Madonna del Mare 4. To in še nekatere prostore je Jolanda Ravasinijeva oddajala v podnajem različnim ljudem in kakor je ugotovilo sodišče tudi priložnostnim gostom, ki so se tam pomudili le nekaj noči, odnosno le nekaj ur. Tako je naneslo, da sta si sobo in posteljo najela za kratek čas Tont in njegova znanka, in sicer sobo, ki je bila pravzaprav že oddana policijskemu stražniku Vladimiru Dobrini. Dobrina je kmalu ugotovil, da mu je iz zaklenjene omare v tej sobi zmanjkalo 70.000 lir, 10 dolarjev in vrednostni papir za 50.000 lir. O tem je takoj obvestil gospodinjo Ravasinijevo, ki pa ga je naprosila, naj nekoliko potrpi in ne prijavi zadeve zaenkrat policiji, ker sumi nova podnajemnika. Sklenili so torej, da Tontu in Poli pripravijo zasedo ter povabili k sodelovanju policijskega agenta.

Tri dni po prvi kraji t. j. 30. januarja letos so se potem skrili za steklena vrata, od koder se je dalo opazovati početje Tonta in njegove ljubice. In res niso čakali dolgo, ko je Ana skočila s postelje, odprla s ponarejenim ključem omaro ter vzela iz nje usnjeno torbo, v kateri je hranil Dobrina 80.000 lir in 25 dolarjev. Čim so opazovalci to dognali, so utrli steklo na vratih ter vdrli v sobo. Čeprav je Ana naglo odvrgla aktovko in planila v posteljo, se tatvine ni dalo več tajiti, zakaj v vratih omare je ostal še ponarejeni ključ, katerega so včeraj predložile priče sodišču v dokaz.

Tont in Pola se nista prvič znašla pred sodniki. To jima je v dobri meri poslabšalo položaj in pri tem še obtežilna okoliščina, da sta vlomila v zaklenjeno omaro. Možakar je bil obsojen na 3 leta zapora in 32.000 lir kazni, njegova znanka pa na 2 leti, 3 mesece in 24.000 lir kazni.

Predsednik Picciola, tožilec De Franco, zapisnikar Pivk. Obramba: Berti in Girometta.

Deset mesecev zapora čeprav se ni utegnil okoristiti

Tudi Marcello Opara ni prvič pred sodniki. Iz stare prakse ve, da je bolje vse priznati, nego tajiti, zlasti v primerih, ko te zalotijo z rokami v tuji torbi, odnosno v tuji pisarni, kakor se je primerilo njemu 21. februarja letos. Oni dan sta ga zasačila dva policijska agenta v Ul. Rossini prav v trenutku, ko je razbil šipo na vratih pisarne Guida Babudra v hiši št. 4. Policista sta pridržala Oparo ter poklicala hišnico, ki si je ogledala pisarno in ugotovila, da sicer zaenkrat nič ne manjka, da pa je pred nekaj tedni od tam izginil pisalni stroj.

Opari se ni dalo dokazati, da bi bil on ukradel pisalni stroj. Vsekakor pa je bilo jasno, da je skušal priti v pisarno 21. februarja z namenom, da bi od tam kaj odnesel. Kakor smo rekli, tudi sam tega ni tajil, izgovarjal pa se je, da je brez zaslužka in da je prav takrat že nekaj dni stradal. Toda sodniki se ravnajo po kazenskem zakoniku, ki tudi sestradancu prepoveduje vdirati v tuja stanovanja z nepoštenimi nameni. Zato bo moral 28-letni Opara odsedeti 10 mesecev in 20 dni zapora ter plačati 5.500 lir kazni poleg sodnijskih stroškov seveda.

Predsednik Picciola, tožilec De Franco, zapisnikar Pivk. Zagovornik Falconer.

Poškodba očesa

Neprijetna nezgoda je včeraj doletela 51-letnega Jakoba Vara iz Ricmanj, ki je zaposlen v rafineriji «Aquila». Pri demontiranju neke cevi mu je namreč štrcnilo v oko nekaj kapljic raztopljene kavstične sode ter mu poškodovalo roženico. Zaradi poškodve se bo moral zdraviti najmanj teden dni.

Petdesetletni gasilec Elio Marsini iz Ul. Vasari 14 pa si je na vožnji z avtomobilom prebil zgornjo ustnico. Ko se je namreč peljal s policijskim avtom po Trgu Dalmazia se je vozač nenadno ognil nasproti vozečemu avtomobilu. Pri nepričakovanem sunku je Marsini udaril proti vetrobranu in pri tem dobil omenjeno poškodbo. Prepeljali so ga v splošno bolnico, kjer so ugotovili, da se bo moral zdraviti kakih sedem dni.

V Lokvi je umrl Anton Muha

V Lokvi je v petek nenadoma preminul povsod dobro poznani in spoštovani gospodarstvenik in posestnik Anton Muha. Še pred kratkim je bil v Trstu, kjer se je srečal z mnogimi znanci in prijatelji, ki jih je imel vsepovsod. Nihče ni niti slutil, da je to njegov zadnji obisk, saj je bil po lanski hudi operaciji, ki jo je pa zelo dobro prenesel, pokojnik zelo svež in krepak, čeprav je bil že v 80. letu. Včeraj pa smo nenadoma zvedeli žalostno vest, da je Anton Muha umrl, zadet od srčne kapi.

Anton Muha je bil prava kraška korenina. Kot odličen gospodarstvenik in kmetijski strokovnjak je zelo rad dajal nasvete in dobre nauke vsem, ki so jih bili potrebni. Pa tudi dober družabnik je bil in ljubitelj lepe slovenske pesmi. In če Lokavci danes pojo, je velika zasluga pokojnega, saj je bil on vedno z njimi povsod, kjer je bilo potrebno, da naša pesem zadoni.

Kako priljubljen je bil pokojnik, je pokazal včerajšnji pogreb. Zgrnila se je vsa Lokev in vso bližnja in daljna okolica se je odzvala, da spremlja sina našega Krasa na njegovi zadnji poti. Med petjem žalostink domačega pevskega zbora in poslovilnega govora župnika Vidala smo pokopali moža, ki ga bomo vedno imeli v svetlem spominu.

Akademija višje realne gimnazije je bila lepa prireditev

PRIZOR IZ SOFOKLEJEVEGA KRALJA OJDIPA.

V soboto je priredila tržaška slovenska Višja realna gimnazija v Avditoriju akademijo, na kateri so dijaki nastopili z melodramom, petjem, baletom in dramsko igro.

Spominjamo se neke «akademije» pred letom v Skednju. Spominjamo se tudi ogorčenja zaradi naših ostrih besed na račun te prireditve, ko smo gladko povedali, kaj mislimo o njenem programu in izvedbi. Pametnemu je bilo tudi dovolj jasno, da ni šla kritika toliko dijakom temveč bolj prirediteljem. In prav nič nismo svojega mnenja glede lanske prireditve spremenili.

Tembolj pa nas veseli, da je razlika med lansko in letošnjo akademijo skoraj tolikšna kot med dnevom in nočjo. Mirne duše lahko zapišemo, da smo letos prisostvovali vseskozi resni prireditvi in da je bilo tudi izvajanje na dostojni višini. S tem pa seveda nočemo trditi, da je bilo prav vse brez nepopolnosti.

Najmanj nas je prepričal pevski zbor. Čeprav od mladinskega mešanega zbora ne moremo pričakovati one polnosti glasov kakor pri zboru odraslih, — in to upoštevamo, — bi vendar lahko pevovodja presodil, kaj lahko s svojim zborom naštudira in kaj mu bo povzročalo več težav, pri katerih končno ne bo dosegel hvaležnega učinka. Tako so bile pesmi dokaj nesrečno izbrane in se trud ni zadovoljivo poplačal. Čemu n. pr. mučiti zbor s sopranskimi partijami, ki jih ne zmore. Na splošno namreč smemo veljati, da lahko s takimi zbori, ki jim pač še ne moremo pripisovati niti tehnične niti glasovne popolnosti, posežemo po lažjih, čeprav efektnejših programih.

Pri Dimitriju Skrinjarju smo občudovali njegov lep organ, ko je recitiral Cankarjevo. Pesem domovini in pozneje v Kralju Ojdipu. Če se bo hotel posvetiti študiju besedne umetnosti, mogoče ta njegov nastop ne bo njegov zadnji uspeh. Maja Sarejeva, ki ga je spremljala na klavirju in pozneje igrala tudi Cajkovskega Cvetlični valček pri baletu, je pokazala dovolj smisla za smiselno, intimno igranje.

Pri baletu, kjer je nastopilo osem dijakinj, smo opazili nekaj talentiranih in sposobnih plesalk, s katerimi se ne bi mogle vzporediti tudi vse ostale. Sicer nekoliko razvlečen ples je vendar ugajal.

Osrednji del predstave pa je predstavljala Sofoklejeva tragedija Kralj Ojdipus. Režijsko jo je pripravil prof. Jože Peterlin in priznati mu moramo, da je svoje delo dobro opravil. Nima pomena, da bi sedaj govorili: to ali to bi si želeli zaigrano drugače. Vemo, kako se take prireditve pripravljajo in s kakšnimi težavami so združene. Lahko vendar rečemo, da nas je Jurij Slama kot Ojdipus nad vse prijetno presenetil.

Kaj zato, če je bilo pri njem in njegovih tovariših-igralcih še to in ono neizdelano, okorno — veseli nas stremljenje vseh teh mladih ljudi, ki so ga pokazali; veseli nas dobra volja, s katero so se spravili k tako težkemu delu. Poleg Slame in prej omenjenega Skrinjarja so nastopili v Ojdipu še Neva Rudolfova, Aleksander Kosovel, Drago Gorup, Sergij Pahor, Julko Kozem in Jurij Stavar. Nekateri so bili bolj nekateri manj uspešni, vendar jim je lahko prijetna zavest, da so vsi izdatno pripomogli k skupnemu uspehu. Zbor Tebancev pa moramo pohvaliti zaradi lepega, razločnega in homogenega izgovarjanja.

Za take resne prireditve bodo naši dijaki in prireditelji vedno želi pohvalo. ro.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sreda 7. marca
Tomaž, Zvezda

Sonce vzide ob 6.36, zatone ob 17.58. Dolžina dneva 11.22. Luna vzide ob 6.28, zatone ob 17.40.

Jutri, četrtek 8. marca
Božena, Jelen

Na planine

Na planine, na planine
vedno žene me srce;
gledal z jasne visočine
kras slovenske bi zemlje.

Lepšega nikjer ni kraja,
kakor kraj je vrh planin,
vselej radost me obdaja,
ko se nanj zbudi spomin.

Enkrat le še na višave
rad vesel bi se podal,
da krasoto bi narave,
zemlje nake bi spoznal.

Bliže bil bi tamkaj neba,
ki ga prosil bi gorko:
Cesar je narodu treba,
ti podeli mu ljubo!

SPOMINSKI DNEVI

1850 se je rodil Tomaž G. Masaryk, ustanovitelj in prvi predsednik ČSR, veliki borec za svobodo in demokracijo.

1891 je umrl znanstvenik in jezikoslovec Franc Miklošič.

1945 JE MARŠAL TITO SESTAVIL ENOTNO VLADO JUGOSLAVIJE.

OF

II. OKRAJ. Danes ob 20. uri bo seja izvršilnega odbora in sektorskih tajnikov II. okraja na stadionu «Prvi maj».

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo Škedenj, dramska družina ima danes vajo ob 20.30.

SINDIKALNE VESTI

Zveza prosvetnih delavcev Enotnih razrednih sindikatov bo imela danes ob 17.30 na sedežu, svojo redno odborovo sejo. Uradne ure Zveze so ob sredah od 16.30 do 17.30 ter ob petkih od 17.30 do 18.30.

NARODNA IN STUDIJSKA KNJIŽNICA opravlja veliko narodno poslanstvo; zbira zlasti ves slovenski tisk, ki je kdaj koli izšel na našem Tržaškem ozemlju. Zato poziva vse narodno čuteče Slovence, da ji pomagajo odpraviti ogromne praznine v slovenskem kulturnem življenju, ki jih je povzročil fašizem. Slovenci, ki ljubite svoj jezik, preglejte svoje omare, podstrešja in police, morda je še kje skrita kaka slovenska knjiga! Javite nam na Ul. Geppa 9, tel. 8402.

II. koncert tržaške Ljudske univerze

Preteklo nedeljo se je v dvorani tržaškega glasbenega liceja vršil koncert komorne glasbe, na katerem sta nastopila violinist Simeone Baldassare in pianist Bruno Bidussi. Ta duo je edini tovrstni komorni ansambel v Trstu, ki se z vso resnostjo posveča glasbeni umetnosti kar dokazuje tudi s pogostimi nastopi v tržaškem radiu. Prizadevanje obeh umetnikov je našlo pri tržaški koncertni publiki topel odziv, ki se je pokazal v lepem posetu kljub neugodnemu dnevu in uri prireditve.

Za spored sta si izbrala umetnika tri stilno različna dela. Najprej smo slišali znano sonato v g-molu, imenovano tudi «Didone abbandonata» piranskega skladatelja Giuseppe Tartinija, ki jo v primeri z drugim delom violinske literature te dobe označuje bogatejša invencija, ki se kaže zlasti v polnejšem izrazu notranjega doživetja ter se ne omejuje samo na lahkotno virtuoznost kakor večji del skladb njegovih vrstnikov.

Kot druga točka je bila izvajana «Sonata bucolica» v dveh stavkih, delo raznatelja tržaškega glasbenega liceja Bruna Cervenke. Solidno grajeni skladbi, ki očituje avtorjevo naslonitev na prevladujoče smeri italijanske glasbene ustvarjalnosti, ne manjka mest, zlasti v prvem stavku, ki nas prepričajo in kažejo, da skladatelj dobro obvlada skladateljsko tehniko.

Koncert je zaključila priljubljena Beethovnova sonata v F-duru op. 5, nazvana «Pomladanska», ki je še polna optimizma in mladeniške zanesenosti ter tako silno različna od poslednjih del slavnega mojstra, ki predstavljajo povsem drug svet. «Pomladanska sonata», grajena še v strogem klasičnem stilu, je delo, v katerem je bogata invencija slavnega skladatelja s preprostimi sredstvi zgradila mojstrsko delo, ki nas vedno znova ogreje.

Zanimiv spored sta umetnika izvajala tehnično izvrstno in z vsebinsko poglobljeno igro. Violinist Simeone Baldassare ni tipičen koncertni virtuoz pač pa umetnik, ki ga odlikuje estetsko oblikovana igra, ki mu omogoča, da najde pravi izraz v delih komornega značaja kakor smo jih slišali na nedeljskem koncertu. Mogoče bi si ponekod želeli močnejšo stopnjevano izrazno silo, ki bi pripomogla k še večji plastiki izvajanih del. Pianist Bruno Bidussi se izvrstno staplja z violinistom, kateremu se v vsem podreja; kjer je to potrebno pa tudi izstopa s samostojno, izrazno poglobljeno, tehnično brezhibno klavirsko igro.

Obema tržaškima umetnikoma želimo čim več uspeha v njunem hvalevrednem prizadevanju. Lepo bi ju bilo slišati v večjem in akustično ustreznejšem prostoru kakor je dvorana tržaškega glasbenega liceja. - r

Obiščite zanimivo slikarsko **razstavo** v galeriji «Scorpione», kjer razstavlja slikar **Stane Kregar** vrsto svojih najboljših del.

Kulturne prireditve za proslavo 8. marca

V okviru proslave mednarodnega praznika žena bodo sledeče kulturne prireditve:

DANES: v kino Roma v Škednju, glavna prireditev ob 20. uri, v Plavjah ob 20.

8. MARCA: I. okraj Ul. R. Manna ob 20. uri, II. okraj stadion «Prvi maj» ob 20, III. okraj P.D. «Oton Župančič» ob 20, v Borštu ob 20, v Bazovici ob 20, v Nabrežini ob 20.

10. MARCA: v Lonjerju ob 20. uri.

11. MARCA: na Opčinah ob 18. uri.

PEDAGOSKA KNJIŽNICA v Ul. Geppa 9 posluje vsako sredo od 16. do 18. ure.

Smučarski tečaj na Komni

Vpisovanje za prvo skupino, ki odpotuje 17. oziroma 18. t. m., se zaključi v četrtek 8. t. m., za drugo skupino, ki odpotuje 22. t. m., pa se zaključi v petek 9. t. m. Vpisuje se kakor običajno v Ul. Machiavelli 13, II med 17. in 19. uro.

SEJA OBČINSKEGA SVETA

Tržaška občina obvešča da bo v petek 9. t. m. javna seja ob 18. uri.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7; de Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; dott. Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24; Harabaglia, Barkovlje; Nicoli, Škedenj.

RADIO JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

Sreda 7. marca 1951

12.00: Emil Adamič: Scherzo; Blaž Arnič: Simfonija dela. 12.30: Zabavna glasba. 12.45: Poročila v ital. 13.00: Napoved časa - poročila v slov. 13.15: Novosti naše diskoteke. 13.45: Gospodarski pregled (slov.). 14.00: Jugoslovanska orkestralna glasba - izvaja orkester Radia Ljubljana p.v. Uroša Prevorška, solistka Gerlovič Vanda. 14.30: Pregled tiska v ital. 14.45: Pregled tiska v slov. 15.00: Zaključek opoldanske oddaje.

17.30: Politične aktualnosti (ital.). 17.40: Poje Enrico Gentile. 18.00: Z našim ljudstvom (ital.). 18.15: Wolfgang Amadeus Mozart: Klavirski koncert v d-molu. 18.45: Poročila v hrvaščini. 19.00: Glasbena medigra. 19.15: Poročila v ital. 19.30: Napoved časa - poročila v slov. 19.45: Slovenska narodna glasba. 20.00: Priljubljene orkestralne uverture. 20.30: Nova obzorja 1951 (ital.). 20.45: Vesele melodije. 21.00: Literarna oddaja - Ivan Vasiljevič Gogolj: Povest o tem, kako sta se sprla Ivan Ivanovič in Ivan Nikiforovič (slov.). 21.30: Male skladbe velikih mojstrov. 22.00: Izbrane strani (ital.). 22.15: Filmska in operetna glasba. 23.00: Zadnja poročila v ital. 23.05: Zadnja poročila v slov. 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan (v ital. in slov.). 23.15: Nokturni. 23.30: Zaključek oddaje.

RADIO TRST II.

Sreda 7. marca 1951

11.30: Za vsakogar nekaj. 12.00: Sodobna Anglija. 12.10: Howard Barlow nas zabava. 12.45: Napoved časa in poročila. 13.00: Popoldanski počitek. 13.30: Paul Creston: Pastorale in tarantella. 13.42: Dve lepi uverturi. 14.00: Poročila.

17.30: Plesna glasba. 18.00: Glas Amerike. 18.15: Cesar Franck: Preludij, arija in finale. 18.40: Turina: Siviljska simfonija. 19.00: Zdravniški vedež. 19.15: Zabava ob harmoniki. 19.30: Znane skladbe za štiri klavirje. 19.45: Napoved časa in poročila. 20.00: Evropski koncert. 20.30: Naša šola. 20.45: Vesela glasba. 21.00: Pevski kvartet «Veseli bratci». 21.20: Strauss: Ples sedmih tančic. 21.30: Lahka glasba. 22.00: Brahms: Koncert št. 1 v d-molu. 22.45: Melodije iz londonskega študija. 23.00: Nočne plošče. 23.15: Napoved časa in poročila. 23.30: Polnočna glasba.

RADIO TRST I.

Sreda 7. marca 1951

12.00: Poje Rino Salviati. 12.20: Novi svet. 12.30: Ritmi latinske Amerike. 13.00: Poročila. 13.25: Operetna in revijska glasba. 13.54: Tretja stran. 14.15: Spored BBC. 14.50: Gledališka kronika Silvija D'Amico.

18.30: Ura glasbe: Bach: Aria; Beethoven: Koncert št. 1 za klavir in orkester; Cajkovski: Francesca da Rimini. 19.30: Zdravniška ura. 19.45: Današnji ritmi. 20.00: Poročila. 20.30: Evropski koncert. 21.00: «Takih je treba», tri dejanja E. Posentija. 23.10: Poročila. 23.30: Plesna glasba.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 6. marca 1951 se je v Trstu rodilo 11 otrok, poroke so bile 3 in umrlo je 12 oseb.

Cerkvene poroke: sluga Just Močnik in šivilja Marija Glavina.

Civilne poroke: glasbenik Germano Cavallet in gospodinja Emilia Trevi, bančni sluga Felice Spagnoli in uradnica Immacolata Campanella.

Umrli so: 39-letni Diego Rota, 52-letna Candida Bravin por. Picco, 63-letni Ivan Ipavec, 66-letna Amalia De Perini, 88-letna Ivana Sprokar, 54-letni Giuseppe Battelli, 77-letna Anna Serravallo por. Balanzin, 9 dni stara Maria Grazia Ravilaco, 84-letna Annetta Maria Brandweiner vd. Piesen, 85-letna Anna Fornasari vd. Coluzzi, 69-letni Romano Mersini in 56-letni Arturo D'Agnolo.

Gledališče Verdi

Dramska skupina Ruggero Ruggeri se danes poslavlja od tržaškega občinstva s komedijo Giacose «Žalostne ljubezni».

Jutri ob 21. uri bo nastopila dramska skupina Evi Maltagliati - Tino Carraro pod vodstvom D. D'Anza s P. Vanderbergherjevim novim delom «Imamo vedno dvajset let».

KINO

Rossetti. 16.30: «Begunci ljubezni», John Garfield.
Excelsior. «V vrtincu», Clark Gable, Vivien Leigh. Danes dve predstavi ob 15.30 in 20.30 — Galerija 500 lir, parter 400 lir.
Nazionale. 16.30: «Čudež v Milanu», Vittorio De Sica.
Arcobaleno. 15.30: «Tretji mož», A. Valli, J. Cotten.
Fenice. 16.00: «Prispel je kavalir», Tino Scotti, Silvana Pampanini.
Filodrammatico. 16.00: «Malguerida», D. Del Rio.
Alabarda. 15.00: «Cvetlice v prahu», Greer Garson, W. Pidgeon.
Armonia. 15.30: «Sedaj te ljubim», A. Valli, Variete.
Garibaldi. 15.00: «Naslednik Robin Hooda», Bob Shaw.
Garibaldi. 14.30: «Sled kače».
Ideale. 14.30: «Velika bela cesta», T. Power.
Impero. 15.30: «Železna krona», A. Biasotti.
Kino ob morju. 16.00: «Luči varieteja».
Italia. 16.00: «Lepa nespametnica», Greer Garson.
Savona. 15.00: «Okrvavljen denar», G. Montgomery.
Viale. 16.00: «Cvetlice v blatu», Cornel Wilde.
Vittorio Veneto. 16.00: «Očarljiva vsiljivka», Loretta Young.
Azzurro. 16.00: «Voditelji», L. Trenker.
Belvedere. 16.00: «Krik mesta», S. Winters.
Marconi. 15.30: «Tavajoče duše», J. Crawford.
Massimo. 15.30: «Zadnji Montecristo».
Novo Cine. 16.00: «Vitezi severozapada». Barvni film.
Odeon. 16.00: «Železna zavesa», Dana Andrews.
Radio. 15.30: «Grad na Hudsonu... nebo».
Vittoria. 16.00: «Rdeče sence», Gardner, Deborah Kerr.
Venezia. «Očka, nasvidenje», Dirk Powell.
Sv. Vid. 16.00: «Rdeči čeveljčki», V barvah.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 9000-9100, papirnati šterling 1700-1740, dolar 690-695, telegrafski dolar 704-706, švicarski frank 161-162, francoski frank 170-175, avstrijski šiling 23.45 - 24.25.

STRELSKE VAJE

TRST, 2. (PIO) — Tiskovni urad Glavnega štaba ameriških čet v Trstu, opozarja javnost, da bodo 7., 8., 9. in 10. marca vaje v streljanju na openskem strelišču, na strelišču v Bazovici in na strelišču v Malem Repnu. Vaje bodo vsak dan od 8. do sedemnajste ure (do petih popoldne).

V petek, 2. t. m. ob 19. uri je v starosti 80 let umrl v bolnišnici na Reki naš nepozabni

ANTON MUHA

bivši trgovec iz Lokve.

Počiva na domačem pokopališču v Lokvi.

Sporočamo to žalostno vest vsem prijateljem in znancem.

Sinovi, hčerke, brat, sestra in ostali sorodniki

DELAVSKE ZADRUGE za Trst, Istro in Furlanijo

Obvestilo članom

Z novim dekretom ZVU št. 31, je rok za prilagoditev zadružnih društev dispozicijam dekreta 298 bil podaljšan do 30. VI. 1951. Zaradi navedenega bodo imeli člani možnost urediti svoj polož zvišanje članskega deleža, do navedenega roka. Po navedenem roku se bodo pričele priprave za sklicanje članskih zborovanj.

ADEX - IZLETI

25. in 26. marca bodo dvodnevni izleti v:

Ajdovščino, Vipavo, Opatijo, Reko in Pazin

ter enodnevni izlet v

Postojno

Vpisovanje do 10. marca pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b, tel. 29-243.

Izlet v Planico

priredi «ADRIA-EXPRESS» ob priliki smučarskih tekem 11. MARCA. Skoki na 80-metrski skakalnici. Izlet bo z avtobusom in sicer prvi avtobus odide iz Trsta v soboto 10. marca ob 13. uri iz pred pisarne Adria-Express povratek 11. marca zvečer v Trst. Drugi avtobus odide v soboto dne 10. marca ob 23.45. Povratek v Trst v nedeljo 11. marca zvečer.

Za izlet 11. marca je cena 1.400 lir, (vožnja, vstopnina in značka).

Prijave se sprejemajo že danes 7. marca pri «Adria-Express», Ul. Fabio Severo 5-b, tel. 29243.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1/II. nadst. - Telefon 11-32

Nepravičen diktat

Vest o potovanju italijanskega ministrskega predsednika De Gasperija in zunanjega ministra grofa Sforze v London je sprožila tudi v goriških šovinističnih krogih vrsto različnih komentarjev. Pojavila so se razna ugibanja, češ da bo imel obisk veliko važnost za nadaljnji razvoj Italije. Zato ga imenujejo celo «zgodovinsko potovanje».

Vsi so si edini v tem, da je to potovanje najboljša prilika za razveljavljenje mirovne pogodbe z Italijo, ker predstavlja glede na nesprejemljive pogoje diktat, ki mora biti popravljen.

V zvezi s takim pojmovanjem De Gasperijevega in Sforzovega potovanja v angleško prestolnico se je te dni sestal cvet goriškega šovinizma, predstavniki krščanske demokracije, liberalne stranke, republikanske stranke in socialistične stranke italijanskih delavcev, ki so na svoji seji sprejeli tudi telegram obema popotnikoma. V njem objokujejo famozen diktat in želijo «v imenu Gorice», da bi bil razveljavljen in da bi bila s tem ustvarjena eventualna baza za nadaljnja pogajanja in diplomatske akcije.

Med vrsticami teh zadnjih pismenih izjav krajevnih šovinistov lahko brez težave zasledimo pobožno željo določenih goriških krogov, da bi se določila mirovne pogodbe spremenila in da bi se meje italijanske suverenosti premaknile proti vzhodu, in sicer do tja, kjer so padli italijanski vojaki ali kjer se je nekoč šopiril rimski imperij. Temu se pravi, da bi se morala sedanja meja premakniti vsaj do Postojne in Snežnika, do Reke in Zadra. Marsikateri izmed njih pa so pray gotovo mnenja, da je treba zahtevati več, treba je zahtevati tudi Ljubljano, da bi od tega vsaj nekaj dobili.

Take visokoleteče misli so nič drugega kot pobožna želja po osvajanju novih krajev, pomenijo s pravimi besedami rečeno kaljenje miru in ustvarjanje nasprotstev med tukaj živečimi narodi.

Če že med tukajšnjimi voditelji šovinističnih strank obstaja tako mnenje, potem si lahko mislimo, kakšno mnenje morajo potem imeti šele voditelji teh strank v centrali v Rimu, ki so poleg tega tudi predstavniki italijanske vlade. Zaradi tega so tudi vsi napori s strani jugoslovanske vlade, da bi tudi na političnem polju prišlo med obema državama do tesnejšega sodelovanja, bili več ali manj brezuspešni. Krivda za to pade samo na italijanske vladne ljudi, ki se vse doslej niso otresli miselnosti cunjastega imperializma in mnenja, da predstavlja mirovna pogodba za Italijo diktat in s tem krivico, ki jo je treba popraviti.

Kaj bi potem morali k temu reči mi Slovenci, ki prebivamo v Italiji; kaj bi mogli reči Goričani in kaj Benečani. Če se komu dela krivica, potem smo v teh krajih samo mi tisti, ki imamo pravico govoriti o krivici, in vedno smo samo mi tisti, ki imamo pravico zahtevati, da se nam te popravijo. In nihče drugi.

Hiše za uslužbence CRDA v Tržiču

Gradbeni urad Združenih jadranskih ladjedelnic (CRDA) bo v tem tednu poslal uradom Ina-Casa v Rim izdelane načrte za gradnjo petih poslopij, ki jih bodo zgradili v Ul. Smareglia in ki bodo izključno na razpolago samo delavcem zaposlenim pri omenjeni družbi.

Za izvršitev teh del je bilo vloženih 80 milijonov lir iz fonda, ki so ga plačevali uslužbenci ladjedelnice Ina-Casa. V omenjenih petih zgradbah bo 42 stanovanj, od teh 6 štirisobnih, 12 dvosobnih in 24 trisobnih. Vsako stanovanje bo opremljeno z najmodernejšimi pritiklinami. Poleg tega se bo vsaka družina lahko posluževala kleti in bo imela za domačo uporabo na razpolago majhen vrtič.

Iz neuradnih virov smo dalje izvedeli, da so za prihodnje leto nakazali drugih 80 milijonov lir za gradnjo 80 stanovanj, ki bi bili prav tako namenjeni potrebam uslužbencem CRDA. Z gradnjo omenjenih poslopij pa niti zdaleč ne bo rešena stanovanjska kriza delavcev CRDA v Tržiču. Predvidevajo, da bi bilo treba zgraditi nadaljnjih 190 stanovanj, če bi hoteli, da bi bilo to težko vprašanje vsaj delno rešeno.

Organi miru in reda še niso izsledili Američana z gangsterskimi sposobnostmi

Včeraj se goriška policija, ki aktivno sodeluje s tržaško civilno policijo pri zasledovanju ameriškega seržanta, ki je v nedeljo ponoči oborožen oropal lastnika kavarne Viatori, še ni izrekla o tej zadevi. Kakor je znano je v nedeljo zvečer neki ameriški seržant pil v kavarni Viatori v Ul. Carducci. V lokalu se je mudil, dokler ga niso zaprli, tedaj so ga prosili, naj zapusti kavarno. Seržant pa je vljudno naročil še dve Coca Coli in konjak ter se z kozarcem v roki približal natakarju, ki je za prodajalno mizo štel denar. Popival je in se z njim šalil ter mu pomagal šteti. Toda nenadoma se je njegov obraz zresnil in iz žepa je potegnil samokres, s katerim je zagrozil natakarju in pograbil ves denar. V bližnji sobi sta pospravljala še drugi natakar in natakarica, ki sta zaradi nastalega molka pogledala, kaj se dogaja v prvi sobi. Ko sta zagledala, da Američan drži samokres v roki, sta škoraj kriknila. Toda za to že nista imela časa, ker je zavezniški seržant z neverjetno spretnostjo in urnostjo vse tri potisnil v kot in jo nato popihal skozi vrata na dvorišče. Še preden je odšel, je iz notranje strani vzel ključ in natakarje zaklenil z zunanje strani. Ko je odšel, so natakarji iz bara takoj telefonirali policiji. Seržant je več dni bival v hotelu pri «Treh kronah».

Vesti za trgovce

Zveza trgovcev za goriško pokrajino vabi vse včlanjene trgovce, da si na njenem sedežu v Ul. IX. avgusta 11 ogledajo sledeče okrožnice: Uvoz konzerviranih rib s Portugalske; pristojnost ministrstva za zunanjo trgovino za izdajanje in podaljšanje dovoljenj za zasebna plačila; uvoz iz Češkoslovaške.

Zahvala

Topla zahvala vsem, ki so spremili na zadnji poti najino predrago mamico. Iskrena hvala tudi DFS za krasen venec in ostalim darovalcem cvetja ter gojencem dijaškega doma za iskreno sočutje

MILICA IN VLADO KOGOJ

Gorica 6. marca 1951

Mladinski koncert

Danes 7. t. m. bo ob 20. uri v prostorih Glasbene šole na Kornu št. 8 mladinski koncert. Koncert bo v okviru predavanj Ljudske čitalnice. Nastopajo gojenci Glasbene šole s skladbami domačih in tujih avtorjev.

Vabimo vse občinstvo.

Izšla je nova številka «Matajurja»

Včeraj je v Vidmu izšla dvanajsta številka «Matajurja», glasila beneških Slovencev. Kljub težavam, ki jih je list imel takoj ob začetku in kljub težavam, ki jih ima tudi sedaj, saj se celo organi javne varnosti vtikajo v njegovo izhajanje in skušajo preprečiti prebivalstvo, da bi ne bilo nanj naročeno in da bi ga ne čitalo, pa list živi in uživa med prebivalstvom vse širše simpatije in podporo.

V tej številki objavlja list zanimiv uvodnik, o deželni avtonomiji, ki ga bomo zaradi njegove važnosti objavili v eni izmednaslednjih številk našega lista.

Na prvi strani je dalje tudi članek o šolstvu in zdravstvu v Benečiji.

Na drugi strani so številni dopisi iz Vzhodne in Zahodne Benečije, ki so kot doslej pisani v narečju, da so prebivalstvu laže razumljivi. V kotičku «Za naše delo» pa je na poljuden način obrazloženo, kaj je silos in čemu služi.

Smrt zavedne žene

V soboto ponoči je v Gorici za vedno izdihnila zavedna slovenska žena Terezija Leban vdova Kogoj. Pokojnica je že dalj časa bolehala Umrla je v visoki starosti 78 let. Pogreb je bil v ponedeljek. Hčerki in sinu izrekamo naše sožalje.

Objava

Goriški župan po pregledu čl. 19 enotnega teksta metričnih zakonov, ki je bil potrjen 23. avgusta 1890 št. 7088 in čl. 61 in nadaljnjih pravilnikov potrjenih 31. januarja 1909 št. 242 sporoča vsem interesentom, da je od dne 3. do 10. marca t. l. na Protokolnem uradu županstva položen seznam lastnikov uteži in mer za leto 1951 in 1952.

PEVSKI KONCERT V PEVMI

Mladi mešani in moški zbor iz Peči je dosegel lep uspeh

Že svojčas smo poudarili in pohvalili na tem mestu vztrajnost in pridnost pevskega zbora iz Peči. V nedeljo 4. t. m. so nastopili Pečani z mešanim in moškim zborom s pravim koncertnim programom lepih priljubljenih slovenskih skladb, ki so bile glede na sposobnosti zbora v glavnem pravilno izbrane. Težo sporeda je nosil moški zbor, ki je zazvenel na nekaterih mestih mehko in prijetno ter zapel ubrano in s primernim občutkom. Spored je poživila predvsem «Puntarska», ki so jo pevci na željo poslušalcev ponovili. Z veseljem moramo zaznamovati in podčrtati pri obeh sestavih pečanskih pevcev odločen in jasen napredek v prepričanju, da bodo dosegli z doslednim delom še lepše uspehe.

Občinstvo, ki se je za to priliko v velikem številu zbralo v pevmski prosvetni dvorani, je navdušeno ploskalo mlademu pečanskemu pevskemu zboru, ki ima za seboj komaj poldrugo leto dela.

Tudi v Vidmu zavlačujejo z izdajanjem potnih listov

O samovoljnem postopanju urada za potne liste pri goriški kvesturi smo pisali pred dnevi. Danes pa bi pokazali na podobno ravnanje istega urada v videmski pokrajini.

Ko beneški Slovenci zaprosijo pristojni urad za potni list, prejmejo od tamkajšnjih funkcionarjev najrazličnejše odgovore. Enim rečejo, da morajo prinesti vabilo, ki je prišlo iz Jugoslavije, s katerim pozivajo prosilca, naj pride v Jugoslavijo. Drugim odgovarjajo z drugačnimi izgovori. Pravijo, da jim prošnje ne morejo odobriti, dokler ne bo prišlo dovoljenje iz Rima. Kot nam je znano, je urad za potne liste pri katerikoli kvesturi popolnoma samostojen in sme o izdaji odločati po svoji volji.

Naravno je, da se Slovenci nad takim postopanjem tamkajšnjih oblasti zgražajo, ker je njihovo ravnanje pristransko. Zato bi želeli, da bi se ljudje, katerim je poverjeno nadzorstvo nad tem uradom, pobrigali, kakšni ljudje odločajo o izdajanju potnih listov.

Ali morda skušajo preprečiti da bi Benečani obiskovali Jugoslavijo in s tem prišli do še večjega in trdnejšega prepričanja, da jim italijanske oblasti kratijo najosnovnejše narodne in državljanske pravice?

KINO

VERDI, 17: «Požar v Cikagu», T. Power.
VITTORIA, 17: «Vojna spolov», F. M. Murray.
CENTRALE, 17: «Zaobljuba», D. Durante.
MODERNO, 17: «Trubadur».

Uspehi in neuspehi v tednu pogozdovanja

Teden pogozdovanja je za nami. Namen tega tedna je bil, pogozditi čim večjo površino goličav, preko katerih ima danes burja prosto pot in ki so krive, da je pri nas suša tako močna.

Pogozdovanja so se udeležili frontovci; njihovo prostovoljno delo je bilo v okviru tekmovanja ob 10. obletnici OF. Okrajni odbor SIAU je pred začetkom tedna pozval vse osnovne organizacije, da se udeležijo akcije pogozdovanja. Nekateri odbori so svojo nalogo dobro izvedli, medtem ko je bil uspeh drugih le majhen. Voditelji osnovnih odborov v šempetrskem okolišu se za akcijo niso brigali, zato niso dosegli nobenega uspeha. Tudi v Marezigah, kjer je mnogo goličav določenih za pogozditev, so se frontovci slabo izkazali. V tej vasi bi bilo potrebno, da bi množične organizacije organizirale večkrat prostovoljno delo za pogozdovanje goličav, kajti le na ta način bodo lahko dosegli letni plan pogozdovanja. V Gažonu so se pa dobro izkazali. Plan pogozdovanja so presegli za nekaj sto sadik. Dobro so se izkazali tudi frontovci iz Smarij. Med tednom sicer niso kdovekaj napravili, zato so pa v nedeljo poprijeli in v 140 prostovoljnih urah posadili okoli 5.000 borovih sadik. Dela se je udeležilo 42 članov SIAU. Toda v eni sami nedelji niso mogli doseči plana, zato pa bodo morali izvesti še nekaj akcij. da bo plan dosežen.

Pri Sv. Antonu je akcija dobro uspela. Dela se je udeležilo 40 domačinov in okoličanov, ki so prihiteli na pomoč iz bližnjih naselij. Poleg njih, se je dela udeležilo tudi 46 članov SIAU iz Kopra ter so skupno prispevali nad 400 prostovoljnih ur, pri čemer so posadili nad 8000 borovih sadik. Kakor je videti, bodo frontovci kmalu dosegli plan in ga tudi presegli.

48 prostovoljcev iz Kopra je priskočilo na pomoč frontovcem v Dekanih. Tukaj so se Koprčani posebno dobro izkazali, kajti med prostovoljnim delom so organizirali tekmovanje. Posebno je bila dobra skupina petih tovarišev, ki jih je vodil tov. Egidij Novel. V štirih urah je ta petorica izkopala 990 jamic. Posadili so okoli 3.500 borovih sadik. To je bila prav gotovo najbolje organizirana akcija in bi bilo dobro, da bi tudi drugi posnemali ta način.

Pogozdovali so tudi na Skofijah, na Tinjanu, Ankaranu in drugod. Kljub slabemu vremenu je bilo v tednu pogozdovanja posajenih nad 25.000 borovih sadik, ki bodo v bodočnosti spremenili barvo pobočij istrskih gričev.

Tudi v bujskem okraju je bila akcija pogozdovanja uspešna. V Bujah so člani SIAU na nedeljski akciji posadili 1800 borovih sadik in izkopali 3300 jam. Pri teh delih je sodelovalo 85 frontovcev.

Čeprav je teden pogozdovanja za nami, nikakor ne smemo opustiti misli za nadaljnje delo. Plan predvideva, da bo letos posajenih 100 ha površine, za kar se bo investiralo 1 milijon 120.000 din. Naša naloga je, da plan izvršino.

Obesil se je

V tiskarni Jadran so že dalj časa opažali, da zmanjkuje svinca, žičnikov in drugega tiskarskega materiala. Kot krivca sta bila v ponedeljek zasačena neki Attilio Bertolini, delavec v tiskarni in neki Pietro Minca iz Kopra. Organi javne varnosti so oba pridržali zaradi zaslišanja.

V noči od ponedeljka na torek se je Minca v sobi, kjer je bil pridržan, obesil.

Novi vozni red parnikov

29. I. 1951 je stopil v veljavo sledeči vozni red parnikov:

Iz Kopra za Trst:	Iz Trsta za Koper:
ob 6.00	ob 7.00
6.40	10.15
7.30	11.00
8.00	12.30
9.10	13.30
12.00	15.00
13.15	16.30
14.30	17.30
17.00	18.20

Nedeljski in prazniški urnik pa ostane kakor do sedaj.

Obvestilo

KOPER. — Oddelek za notranje zadeve pri Okrožnem ljudskem odboru za Istro je izdal odredbo, da se podaljša veljavnost osebnih izkaznic do 31. 12. 1953. Obenem jih morajo vsi imetniki dati žigosati. Žigosanje bodo vršile posebne komisije po krajevnih ljudskih odborih do 30. aprila 1951.

IZPRED SODIŠČA

S prizivom sta dosegla oprostitev

Pri včerajšnji razpravi na kazenskem sodišču so pregledali samo dva priziva. Na prvi prizivni razpravi so sodniki proučili rekurz, ki ga je vložil 34-letni Maddalena Battista iz Krmina proti obsodbi krminske sodnije na plačilo 20.000 lir globe. Maddalena je bil obtožen, da je lanskega februarja v Krminu s svojim avtom povozil kolesarja Romanuta Oresta, ki si je pri nesreči zlomil čeljust, izgubil dva zoba ter se jemoral zaradi tega zdraviti sedemdeset dni. Svoj priziv je utemeljeval s tem, da je bil Romanut vinjen in da se je sam zaletel v njegov avtomobil, ko je sam že prijel za zadesno, da bi se mu izognil. Njegovo izjavo so potrdile tudi številne priče, Sodišče je sodbo krminske sodnije razveljavilo in Maddaleno oprostilo s formulo, da ni zakrivil kaznivega dejanja.

* * *

Pri drugemu prizivu je prav lahko šlo za prometno nesrečo. Zaradi pomanjkanja dokazov so pred časom na krminski sodnji oprostili 28-letnega podoficirja Pirola Franca iz Averse, ki je bil obtožen, da je lanskega februarja pri Moši z avtomobilom trčil v motociklista Lapinija Salvatorja iz Domejnega. Dolžili so ga namreč, da je na glavni cesti obrnil, ne pini privozil za njim, je trčil naravnost vani. Kljub temu da je Pirolo na sodnji dokazal, da je dal znamenje, so ga oprostili zaradi pomanjkanja dokazov. Včeraj so na prizivni razpravi zopet zaslišali številne priče, ki so vse trdile, da je Pirolo nakazal znak. Na tej podlagi so ga oprostili, ker ni zakrivil kaznivega dejanja.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Najboljši delavci kandidati za člane delavskih svetov in upravnih odborov

Priprave za volitve v tovarni "Arrigoni" v Umagu

Zelo živo pričakujejo delavci tovarne za konzerviranje rib «Arrigoni» 12. marca, ko bodo izvolili delavski svet, ki bo od tistega dne dalje vodil in upravljal tovarno. Novica o tem datumu se je hitro razširila med delavci, ki so se takoj zbrali ter poslali pozdravne resolucije Istrskemu okrožnemu LO in Centralnemu komiteju KPJ. V resolucijah se delavci zahvaljujejo in izjavljajo, da se bodo še z večjim navdušenjem borili pri izgradnji socializma.

Medtem pa so v teku priprave za volitve. V notranjosti tovarne so napisi, ki govorijo o delu ljudske oblasti in KP. Že pripravljajo tudi velik slavolok, ki bo krasil vhod v tovarno za tisti zgodovinski dan. Pripravljajo tudi marmornato ploščo, ki jo bodo vzidali na vidnem mestu v tovarni in bo imela vklesan napis in datum velikega dogodka, ko bo tovarna ribjih konzerv «Arrigoni» v Umagu prešla v upravljanje in v roke tistim, ki delajo in proizvajajo.

Ob večerih imajo delavci sestanke, na katerih z vso pozornostjo proučujejo odlok, ki govori o prehodu podjetij in tovarn v roke delavcev. Pri tem dajejo delavci v debati predloge in se razgovarjajo o dolžnostih delavskega sveta, ki ga bodo izvolili.

V delavski svet bo izvoljenih 25 članov in sedem v upravni svet. Do sedaj je bilo predlaganih 22 delavk in trije delavci, ki so dobro poznani, da posvečajo vse svoje moči in zmožnosti za dobro delovnega kolektiva. Med temi je več udarnikov in zavednih antifašistk, ki s svojim vsakodnevnim zgledom izpodbujajo še druge za izboljšanje in povečanje proizvodnje.

Med drugim so bile predlagane kot kandidatke za delavski svet tovarišice Lidija Trento, Katarina Sterle, Gemma Sterle, Ana Zubin, od delavcev pa tov. Novacco, Pozzecco in še drugi.

Tov. Lidija Trento ima šele 19 let in je zelo znana v tovarni zaradi svojih zmožnosti in delavnosti. Doma je iz vasi Zakinja (Sv. Lovrenc) in izhaja iz ubožne kmečke družine. Njenega očeta so nacifašisti odgnali v taborišče, od koder se ni več vrnil. Je zelo delavna v mladinski protifašistični organizaciji.

Prav tako delovna je komaj 16 letna Katarina Sterle, ki dela od jutra do večera in tako prispeva k vzdrževanju družine. Posebno se odlikuje v borbi za zvišanje proizvodnje. Aktivna je tudi pri delu v mladinski organizaciji. Tov. Sterle je izjavila, da je ponosna, ker je bila izbrana za kandidatko v delavski svet. Dodala je še, da bo poizkušala dobro vršiti svojo dolžnost v korist vsega delovnega kolektiva, in da bo vztrajala v borbi za gradnjo socializma, za kar je njen oče žrtvoval svoje življenje.

Tov. Ana Zubin, ki je tudi udarnica, je dejala: «Z delavskim svetom bo dana večja možnost kontrole nad proizvodnjo. Naše delo bo služilo za izpodbudo v borbi za štednjo in za izboljšanje življenja delavcev. Prav tako bo delavski svet delal na to, da se bo naš delovni kolektiv še bolj razvijal».

Marija Lanza, ki je bila v tretji mladinski delovni brigadi pohvaljena, je izjavila, da jo zelo veseli, ker so jo izbrali za kandidatko. V delavskem svetu bo pomagala s konkretnimi predlogi za zvišanje proizvodnje.

V roke takih ljudi bo prešlo upravljanje in vodstvo tovarn in podjetij. S svojim delom so že do sedaj dokazali, da so kaj takega zmožni. Z izvolitvijo delavskih svetov bodo dejansko sprejeli tovarne in podjetja v upravljanje in s tem napravili nov odločilen korak naprej.

Piranski delavci pred volitvami v delavske svete

Tudi piranski delavci se pripravljajo na volitve delavskih svetov in upravnih odborov. Poleg piranskih ladjedelnic, v katerih so že imeli množični sestanek, so tudi drugi delavci in nameščenci pozdravili odlok o postavitvi delavskih svetov in se že pripravljajo, da bodo volitve čim bolje uspele. Zanimanje za delo, ki ga bo imel delavski svet in upravni odbor je veliko, zato ni nič čudnega, da so v podjetjih pogovori o delavskih svetih na dnevnem redu. Marsikaj je še nejasnega, zato zahtevajo pojasnila. Toda v nečem so si vsi edini: v tovarnah ne bodo samo delali, tudi upravljali jih bodo!

Delavci in uradniki Mestnega gradbenega podjetja v Piranu so okrožnemu ljudskemu odboru poslali pismo, v katerem sporočajo, da so imeli množični sestanek, na katerem so se seznanili z odlokom o postavitvi delavskih svetov in upravnih odborov. Zahvaljujejo se ljudski oblasti in okrožni skupščini, ki je sprejela odlok, ki ni pomemben samo za naše podjetje, temveč za delavski razred vsega okrožja.

Delovni kolektiv uprave cestne železnice v Piranu se je obvezal, da bo v delavski svet izvolil najboljše in najbolj zavedne delavce, da bo zvišal produkcijo in napravil vse za izboljšanje življenjskih pogojev vsega delovnega ljudstva Istrskega okrožja.

Delavci tovarne «Salvetti» pa pravijo med drugim takole: »S prevzemom tovarne v svojo upravo, se obvezujemo, da bomo vse naše naloge izpolnili, povečali proizvodnjo in dali močan prispevek k izgradnji socializma skupno z jugoslovanskimi narodi. Vsi in vse za okrepitev našega gospodarstva!»

Poleg navedenih podjetij in tovarn so poslali slična pisma in resolucije tudi drugi delovni kolektivi.

Delo okrajnega kmetijskega servisa

Člani kmečkih delovnih zadrug se te dni radi ustavljajo na sedežu okrajnega kmetijskega servisa zaradi najrazličnejših pojasnil. Ko je po dolgotrajnem deževju vendarle zapihala suha in mrzla burja, so s tem ustvarjeni pogoji za pričetek pomladanskega obdelovanja zemlje. Ob tem nastaja vprašanje umetnih gnojil. Prejeli so že prve pošiljke amonsulfata, katerega bi vsaka zadruga rada dobila večje količine. Prve pošiljke so bile razdeljene zadrugam ob obrežnih krajih, ker je tam rastlinstvo bolj razvito. Te dni bodo prišle pošiljke kalijeve soli.

V skladiščih servisa so sedaj semena detelje lucerne, zelja, fižola vrste kok in borlotti in še druga. Zadružniki in kmetje imajo na razpolago tudi sadike cepljenih in necepljenih češenj in breskev ter olike. Za Bujsko so oljčne sadike že razdelili, za Koprsko pa jih bodo prejeli te dni.

Okrajni kmetijski servis je poskrbel tudi za mlade prašičke. Že je prišlo prvih 30 od 200 naročenih. Za te ne bo skrbi in jih bodo lahko dobili vsi. Te dni so prispeli tudi železni plugi - obračalniki, ki so že bili razdeljeni kmečkim delovnim zadrugam. V kratkem bodo prejeli še razne druge pluge iz Jugoslavije.

Za KDZ je bilo poskrbljeno tudi za vprežno živino. Tako so prejele te dni potrebne konje.

Do sedaj je okrajni kmetijski servis prejel 5 vagonov semenskega krompirja.

Če bo potreba, ga bo še dobil, tako da bo semena dovolj. Za vinogradnike je do sedaj prišlo 20 vagonov opornih kolov za trte.

Okrajni kmetijski servis priporoča vsem zadrugam in privatnikom, naj letos napravijo vse, da bodo vsa potrebna semena sami pridelali. Če bodo vsi upoštevali ta nasvet, ne bo treba semen naročati. Težave so pri dobavi umetnih gnojil, zato bi bilo prav, če bi zadruge in tudi drugi polagali več pažnje na organski gnoj. Tega bi lahko imeli več, če bi povečali sedanje število živine in prašičev.

MARIO DELISE OBSOJEN NA 3 LETA IN 6 MESECEV

Iredentisti rovarijo zaman

Vojaško sodišče VUJA, ki mu je predsedoval kap. Kazimir Ilič je včeraj v Kopru sodilo Maria Deliseja iz Izole, ki je bil 14. novembra 1950 aretiran v jugoslovanski coni STO, ko je ilegalno prekoračil demarkacijsko črto med obema conama v bližini vasi Kolombini.

Sodišče je ugotovilo, da je Delise v septembru 1947 pristopil v Izoli k ilegalni terorističnj organizaciji GRI (Gruppo Resistenza Istriana), sprejel načela organizacije, podpisal njen statut ter se v njej dejansko udejstvoval pod imenom «Tigar». Znano je, da je GRI skušala zrušiti upravno in politično ureditev v jugoslovanski coni STO in to z vohunstvom in nasiljem.

Kot aktiven član te organizacije je s pomočjo drugih oseb prav tako članov te organizacije, zbiral podatke o številu motoriziranih sredstev jugoslovanske armade v garnizonu Izola. Prav tako je po nalogu omenjene organizacije pregledal varovalne naprave koprske radiopostaje v Belem križu pri Piranu in o tem dostavil izčrpno poročilo.

Vzdrževal je stike z osebami, od katerih je prejemal direktive in se je moral v okviru tega srečati v Loretu pri Izoli z neko osebo, ki pa na določeno mesto ni prišla.

Delise je marca 1948 ilegalno pobegnil v angloameriško cono STO, ko je bilo nekaj članov te organizacije, ki ji je tudi on pripadal, aretiranih. Čim je prestopil demarkacijsko črto, se je s pomočjo bivših zaveznikov prijavil CLN, kjer je dobil materialno pomoč v hrani in denarju ter po njej tudi zaposlitev; pozneje se je vpisal v organizacijo Lega Nazionale.

Zaradi omenjenih dejanj je vojaško sodišče obsodilo Maria Deliseja na tri leta in šest mesecev odvzema prostosti z obveznim delom. Sodišče je ob razglasitvi obsodbe upoštevalo, da je bil Delise, ko je pristopil k ilegalni organizaciji, še mlad in da so ga v organizacijo pritegnili zrelejši in izkušnejši, ljudski oblasti sovražno razpoloženi elementi. Upoštevalo je tudi, da njegova dejavnost ni povzročila hudih posledic.

Razprava proti Deliseju je znova pokazala, kako skušajo iredentistične in vohunske italijanske organizacije iz Trsta na vse mogoče načine ustvariti v jugoslovanski coni STO teroristično delovanje. Proces je pokazal in razkrinkal dejavnost CLN, njegovih vohunskih podružnic in ostalih iredentističnih organizacij, ki skušajo pod starimi iredentističnimi gesli in s pošiljanjem vohunov v jugoslovansko cono STO zaman rovariti proti ljudski oblasti.

Še ena obsodba vojaškega sodišča

Včeraj je vojaško sodišče sodilo skupino sedmih oseb: Comisso Silvo, Puzzer Just, Damiani Ivan Corova Ernest, Daris Sebastjan, Daris Ivan in Daris Elda.

Obtoženi so, da so skrivali Comissovega sina Remigia, ki se na pobudo očeta ni odzval pozivu okrajnih oblasti, naj se javi pri okrajni upravi narodne zaščite v Bujah, temveč se je začel s pomočjo omenjenih obtožencev skrivati ter je končno 17. decembra 1950 zbežal v Trst.

Sodišče je obsodilo Comissa Silva na eno leto, Puzzerja Justa na eno leto in 6 mesecev, Damianija Ivana na 1 leto in 6 mesecev, Corova Ernesta na 1 leto in 3 meseco. Darisa Sebastjana na 1 leto, Darisa Ivana na 1 leto in Daris Eldo na 5 mesecev prisilnega dela.

Comisso Silvo, ki je znan po vojni epuriran fašist, je bil obsojen tudi na zaplembo premoženja.

Dustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni

JAROSLAV HAŠEK

II. DEL

97.

PREVEDEL PROF. DR. FRAN BRADAČ
ILUSTRIRAL DR. ROBERT HLAVATY

Korporal ga je strogo pogledal.

«Zlezli ste k nam v vagon,» je nadaljeval enoletni prostovoljec, «legli na klop in tale Švejk vam je dal svoj plašč pod glavo. Pri kontroli vlaka na prejšnji postaji so vas zapisali v seznam oficirjev, ki so v vlaku. Odkrili so vas tako rekoč uradno in naš korporal pojde zaradi tega k raportu.»

«Tako, tako,» je vzdihnil kurat, «torej bi moral jaz na prvi postaji prestopiti v štabni vagon. Ali ne veste, če se je že delil obed?»

«Obed bo šele na Dunaju, gospod feldkurat,» se je oglasil korporal.

«Torej vi ste mi dali plašč pod glavo?» se je kurat obrnil na Švejka. «Lepo se vam zahvaljujem.»

«Jaz ne zaslužim hvale,» je odgovoril Švejk, «jaz sem ravnal tako, kakor mora ravnati vsak vojak, če vidi svojega predstojnika, da nima nič pod glavo in da je onegast. Vsak vojak mora svojega predstojnika spoštovati, tudi če bi bil v drugem stanu. Imam izkušnje s feldkuratom, ker sem bil sluga pri gospodu feldkuratu Otonu Katzu. To je vesel narod in dobrosrčen.»

Višji vojni kurat je dobil napad demokratizma, vzel je cigareto iz žepa ter jo dal Švejku: «Na, prižgi in kadi!»

«Ti,» se je obrnil na korporala, «pojdeš, kakor pravijo zaradi mene k raportu. Nič se ne boj, te bom že izrezal, nič se ti ne bo zgodilo.»

«Tebe pa,» je rekel Švejku, «vzamem s seboj. Živel boš pri meni kakor v pernici.»

Znova ga je obšla velikodušnost in je trdil, da bo vsem kaj dobrega storil, enoletnemu prostovoljcu da bo kupil čikolade, možem iz eskorte ruma, korporala da bo dal premestiti k fotografskemu oddelku pri štabu sedme konjeniške divizije in da jih ne bo nikoli pozabil.

Začel je razdajati cigarete vsem, ne samo Švejku, in izjavil, da dovoljuje vsem arestantom kaditi in da se bo potrudil, da bo vsem omiljena kazen.

«Nočem», je rekel, «da bi se me spominjali v zlem. Imam mnogo znanstev in ne bo vam slabo z menoj. Sploh se mi zdi, da ste spodobni in pošteni ljudje, katere ima bog rad. Če ste grešili, se pokorite, in vidim, da radi prenašate, kar vam je bog poslal.»

«Zakaj», se je obrnil k Švejku, «ste bili kaznovani?»

«Bog mi je poslal kazen», je pobožno odgovoril Švejk, «po regimentsraportu, gospod obrfeldkurat, ker nisem mogel priti pravočasno k polku.»

«Bog je nadvse usmiljen in pravičen», je svečano rekel vojni kurat, «on ve, koga naj kaznuje, kajti s tem kaže samo svojo previdnost in vsemogočnost. In zakaj sedite vi, enoletni prostovoljec?»

«Ker», je odgovoril enoletni prostovoljec, ker mi je usmiljeni bog blagovolil poslati revmatizem in sem se jaz prevzel. Ko prestanem kazen, me bodo poslali h kuhinji.»

«Kar bog stori, prav stori», je navdušeno rekel pater, ko je slišal o kuhinji. «Tudi tam čaka poštenega človeka kariera. Ravno v kuhinjo bi morali pošiljati inteligentne ljudi, zakaj ni važno to, kako se kuha, ampak s kakšno ljubeznijo se to dela itd. Vzemimo na primer omake. Kadar dela inteligenten človek čebulno omako, vzame vse vrste zelenjave in jih duši na maslu, nato pridá dišav, popra, nekoliko ingverja, navadni preprosti kuhar pa da kuhati čebulo in vrže vanjo črno prežganje iz loja. Vas bi jaz res najrajši videl v oficirski menaži. Brez inteligence more človek živeti v kakem navadnem poklicu, pri kuhinji pa je treba nekaj znati. Sinoči so nam v Budjejovicah v oficirski kazini servirali med drugim ledvice à la madeira. Kdor jih je delal, naj mu bog odpusti vse grehe ,to je bil pravi inteligent; in res je v kuhinji tamošnje oficirske menaže neki učitelj iz Skutča. In prav take ledvice à la madeira sem jedel v oficirski menaži stiriinšestdesetega polka. Dali so vanje kumino, kakor če se delajo v navadni gostilni na popru. In kdo jih je delal, kaj je bil tisti kuhar v civilu? Krmil je živino na nekem veleposestvu.»

Višji vojni kurat je malo pomolčal, potem pa zasukal razgovor na kuharski problem v starem in novem zakonu, kjer so vprav v tistih časih zelo skrbeli za dobro pripravo okusnih jedi po bogoslužju in po drugih cerkvenih slavnostih. Nato je vse pozval, naj kaj zapojejo, nakar je Švejk kakor vedno zapel: «Ide Marina od Hodonina, za njo pa župnik s putrhom vina.»

Toda višji vojni kurat ni bil hud.

«Ko bi imeli tukaj vsaj malo ruma, ni treba, da bi bil ravno putrh vina», se je prav prijateljsko smehljal, «in Marino bi tudi lahko pogrešali, saj to samo v greh zapeljuje.»

Korporal je oprezno posegel v plašč ter izvlekel ploščato steklenico ruma.

«Pokorno javljam, gospod obrfeldkurat», je rekel po tihem, tako da je bilo videti, da je to zanj velika žrtev, «če ne boste zamerili.»

«Ne bom, ne bom, fant», je veselo odgovoril kurat, «napijem se na naše srečno potovanje.»

«Jezesmarija», je zase vzdihnil korporal, ko je videl, da je kurat na dušek izpil pol steklenice.

«I, vi porednež», je smehljaje se rekel vojni kurat ter pomenljivo mežikal na enoletnega prostovoljca, «vi še kolnete povrh. To vas mora Bog kaznovati.»

Pater je znova nagnil steklenico ter jo potem podal Švejku, ukazujoč: «Ti ga daj pa še do dna!»

«Vojna je vojna», je dobrosrčno rekel Švejk korporalu, ko mu je vračal prazno steklenico; to je korporal potrdil s tako čudnim bleskom v očeh, kakršen se more pojaviti le pri umobolnem človeku.

«In zdaj bom do Dunaja še malo podremal», je rekel višji vojni kurat, «in želim, da bi me zbudili, kakor hitro se pripeljemo na Dunaj.»

«Vi pa», se je obrnil na Švejka, «vi pojdete v kuhinjo naše menaže, vzamete pribor ter mi prinesete obed. Recite, da je to za gospoda obrfeldkurata Lacino. Glejte, da bom dobil dvojno porcijo. Če bodo cmoki, ne jemljite krajcev, ampak srednje kose. Potem mi prinesite iz kuhinje steklenico vina in vzemite s seboj skodelo, naj vam vanjo naliljejo ruma.»

Pater Lacina je brskal po žepih.

(Nadaljevanje sledi.)

PRVI PARNIKI na Atlantiku

22. aprila 1838 leta je po 18 dneh vožnje po Atlantiku prispel prvi parnik v newyorško pristanišče - Danes pa smo lahko že po 4 dneh vožnje onkraj "velike luže„

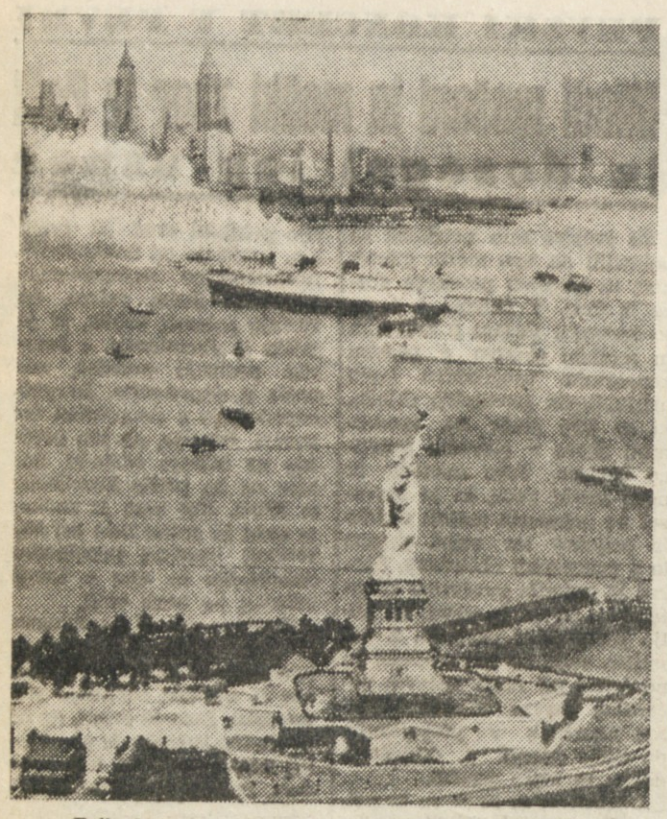

Prihod moderne ladje v newyorško pristanišče

Romantična je bila doba jadrnic, ki so skozi sto in stoletja oživljale vsa morja sveta. Tedaj ljudi še ni preganjal čas, nikomur se ni mudilo. Čim so ladje vpregli v paro, se je tudi prometni tempo pomaknil navzgor in že prvi, še dokaj neokretni parniki, so že pričenjali misliti na skrajšanje voznega časa. Postopoma so se odmikali od obal in komaj enajst let za Ressljevim izumom ladijskega vijaka (1827) so se prvi parniki že spustili na tvegano vožnjo čez Atlantski ocean v Novi svet. Po nekaterih trditvah naj bi bil že leta 1827 parnik Curacao v nekako 30 dneh preplul Atlantik. Niso pa bili ti parniki še opremljeni z vijakom, veslala so še lopatasta kolesa, ki jih je poganjala para, in pomagal je tudi še v jadra ujeti veter, vendar jih daljave in nevarnosti niso plašile.

V nedeljo 22. aprila 1838 ob desetih zvečer je majhna lesena ladja z jadri in lopatastimi kolesi počasi priplula po njujorškem zalivu navzgor in se usidrala v bližini južnega konca Manhattana (trgovskega dela New Yorka). Zadovoljno je pošiljal njen edini dimnik svoje poslednje oblake proti nebu, ponosna sta v temi silila navzgor oba njena jambora, in okoli osemdeset ljudi, potnikov, moštva in častnikov, je z edinega krova napeto zrlo na ozke ceste in tesno stlačene hiše spodnjega Manhattana.

Bila je to ladja «Sirius», ki je pred osemnajst in pol dnevi odplula iz Corka. Njen prihod, ki mu je naslednji dan ob dveh popoldne sledil še prihod parnika «Great Western», je oznanil pričetek redne parne plovbe čez Atlantski ocean.

Naše moderne oči bi ju motrile kot liliputanski ladjici, za New York 1838. leta pa sta bili čudo stoletja.

«Sirius» s škunarsko takelažo in trdno stožino ali špritom je bil le 54 m dolg in 8 m širok ter je razpolagal z nosilnostjo 703 ton, ponašal pa se je s svojimi 320 KS stroji in s «posebnimi kabinami za namestitev družin». Dogotovljen je bil poleti 1837 od tvrdke Robert Menzies e Son v Leithu za 27.000 funtov šterlingov. 19. februarja 1838 so londonski časopisi za njegovo potovanje v New York objavili oglase s sledečimi cenami: Prva kajuta 35 gvinej (140 dolarjev) vključno oskrba, vino itd; druga kajuta 20 gvinej (80 dolarjev), všteta edino prehrana.

«Great Western» je bila znatno večja ladja. Bil je to tedaj sploh največji obratujoči parnik. V dolžino je meril 72 m, v širino 18 m in nosil je lahko 1340 ton. Njegovi motorji in stroji so imeli 450 KS. Na obeh straneh glavne kabine se je vrstilo 21 ozkih ležišč. Ladja je bila urejena za 140 potnikov. V skrajni potrebi so v kojah lahko namestili še nadaljnjih za 140 potnikov. V skrajni potrebi so v kojah lahko namestili še nadaljnjih sto potnikov. Parnik je zgradil William Patterson v Bristolu. V morje so ga spustili 19. julija 1837. Na pot v New York se je podal opoldne 8. aprila 1838, štiri dni potem, ko je «Sirius» izginil za obzorjem.

Obe ladji sta na vožnji čez Atlantski ocean naleteli na slabo vreme z viharji, z nenadnimi silnimi vetrovnimi sunki, z mogočno razgibanim valovjem in z deževnimi nasprotnimi vetrovi. «Sirius» je potreboval za pot čez ocean osemnajst in pol dni, «Great Western» petnajst dni.

Ameriško časopisje je vožnji obeh parnikov posvetilo mnogo prostora. Neki časnik je govoril o «novi dobi, ki je s 23. aprilom nastopila v ladijski plovbi na Atlantskem oceanu». V naslednjih dneh sta bili obe ladji predmet splošnega zanimanja. Velik del njujorškega prebivalstva, ki ga je mesto tedaj štelo 300.000, se je preriva! po cestah v bližini pristajališča, na East Riverju in po zalivu pa so nešteti čolni prevažali «vsiljive obiskovalce».

Naslednja dva tedna sta potekla v skoraj nepretrgani vrsti svečanosti v počaščenje obeh parnikov.

Po osem in poldnevnem odmoru se je «Sirius» 1. maja odpeljal spet nazaj proti domu. Ob eni popoldne je zapustil svoje pristajališče s 26 potniki v kajutah in 21 v medkrovju ter s 17.000 pismi in zavoji. Tisoči gledalcev so mu vzklikali v slovo, s pristaniške utrdbe so ga pozdravljali topovski streli. Po viharni vožnji je 18. maja ob osmih zvečer dospel v Falmouth in naslednji dan v London.

«Great Western» je ostal še šest dni po odhodu svojega tekmeca v New Yorku. Nato se je nepoškodovan vrnil.

«Sirius» se na vožnjo čez ocean ni podal več, obratoval pa je še osem in pol let kot tovorni parnik med Dublinom in Corkom. Na vožnji iz Glasgowa je 16. januarja 1847 v bližini Ballycottona naletel na čer in dva dni kasneje je bil popolna ruševina. Devetnajst oseb posadke je tedaj izgubilo življenje.

Nasprotno pa je «Great Western» svoje čezoceanske vožnje opravljal še mnogo let in vsak njegov prihod v New York je znova zbujal napeto pozornost. Leta 1839 je skrajšal vozni čas iz Bristola v New York na 12 dni in 7 ur.

Po uspehih «Siruisa» in «Great Westerna» je le malokdo še dvomil, da bi paroplovba čez Ocean postala stalna ustanova. Plovne družbe v Angliji, Ameriki in slednjič po vsem svetu so stopale na plan; ladjedelnice so medsebojno tekmovale v gradnji novih, vedno večjih, boljših, udobnejših in hitrejših parnikov, in ta gradbeni načrt je po sto letih dosegel višek v pomorskih orjakih, kot so bili pred zadnjo vojno n. pr. «Rex», «Bremen», «Normandie» in «Queen Mary» ter «Queen Elisabeth». Menda so razen «Queen Mary» postale vse žrtev vojne. Po vojni večjih orjakov še niso zgradili.

Kratko razdobje sto let si v ladjedelstvu oziroma v prekooceanski plovbi stoji v razmerju 703 ton proti 85.000 tonam, in časovno 18 dni 12 ur proti 4 dnem ter 7,5 uram.

In kaj nam prinese bodočnost?

V. P.

Velika količina petroleja ECA za Trst

Po poročilu ECA je razvidno, da je bila nakazana za STO velika količina petroleja; njegova celotna vrednost znaša 260 tisoč dolarjev. Ta petrolej izvira iz Latinske Amerike, Curacaa, Arube in Trinidada. Pogodbe za nakup morajo biti urejene do 31. julija.

ČUDNE VESTI O CENAH LESA

O tržaškem trgu se širijo vesti, ki ne odgovarjajo resnici. Predvsem gre za ceno lesa. Celo zelo avtoritetni list «Il Sole» je 1. t. m. javil vest, da notira v Trstu tombant 03 avstrijskega izvora, v tranzitu, plačilo v valuti, FOB 38, 5 do 39 dolarjev. Tukajšnji poslovni krogi poudarjajo, da lahko take vesti samo škodijo in vnašajo zmedo, ker do sedaj še ni bila dosežena podobna cena na tržaškem tranzitnem trgu. Res je, da so bile dosežene take cene v avstrijsko-grškem kliringu in v avstrijsko-turškem kliringu. Vendar te cene nimajo nič opraviti s tržaško tranzitno trgovino, ki do sedaj še ni realizirala višjih cen kot 35 dolarjev za omenjeno blago.

Nova tržaška tvrdka

Čez tri mesece bo pričela delati pri Sv. Mariji-Magdaleni nova tržaška tvrdka «Società Triestina Metalli Composti (S.P.A.). v kateri bo delalo petdeset delavcev. Ta nova tovarna bo proizvajala predvsem vijake, pa tudi druge stisnjene kovinske izdelke.

Že dalj časa se opaža v mestu pomanjkanje takih izdelkov, ki se morajo uvažati od daleč, bodisi iz Lombardije, Ligurije ali iz Avstrije.

Odhodi ladij iz Trsta

V tekočem mesecu bo število odhodov skoro enako registriranemu številu odhodov v februarju. (65 proti 66) Samo proti Levantu se bo nekoliko zmanjšal promet (32 odhodov proti 37).

Proge proti severni Ameriki bodo ostale neizpremenjene, proti Srednji Ameriki se bo promet nekoliko zvišal (10 odhodov proti 9), v Indijo in Daljni vzhod 2 proti 1, v Južno Ameriko 6 proti 3. v Severno Evropo 5 proti 4 in en odhod proti Avstraliji: Zmanjšal pa se bo promet proti Sredozemlju 3 proti 4 in Afriki 1 proti 3.

KAJ SI BODO ŠE IZMISLILI?

ŠOLA ZA BODOČE OČETE

V New Yorku je bila ustanovljena svojevrstna šola — šola za bodoče očete. Pouk traja 45 dni in ima teoretični in praktični del. V praktičnem delu šolanja se učijo bodoči očetje kopati dojenčke, oblačiti in slačiti dojenčke, prati plenice itd. Vadijo se za zdaj z lutkami iz plastične mase.

* * *

Dober "prijatelj„

Dva mlada zakonca iz Dublina (Irska) sta dobila po pošti dve vstopnici za gledališče. Postal ju je neznan prijatelj. Ko pa sta prišla zvečer iz gledališča, ju je čakalo neprijetno presenečenje: stanovanje je bilo popolnoma izropamo, saj so tatovi pustili samo pohištvo.

* * *

Nepalm bomba

Ameriška letala uporabljajo že od vsega začetka vojne na Koreji zažigalne bombe, imenovane Nepalm. V teh bombah je bencin, zgoščen tako, da je podoben želatini. Ko bomba pade na tla, bencin ne eksplodira, temveč počasi gori, medtem ko se razleze po zemlji. Ena bomba pokrije z 2500 stopinj Celzija vročim ognjem do pol hektara zemlje. Bombe so zelo majhne, tako da jih lahko vzame vsako letalo s seboj veliko število.

Moderno čebelarstvo

Dva angleška zoologa sta odkrila način, kako je treba ravnati s čebelami, da zberejo več medu. Čebele je treba omamiti z ogljikovim dioksidom. Ko ozdravijo, so telesno popolnoma zdrave, zgodi se pa v njih važna duševna sprememba. Te čebele namreč ne skrbijo več za zarod, ampak skrbijo le za nabiranje nektarja. Tako omamljene čebele so pri poizkusih zbrale štirikrat več medu kakor navadne čebele. Seveda pa bo treba pri takem čebelarstvu skrbeti tudi za zarod.

* * *

Radioaktivni natrij

Za zdravljenje rakastih obolenj so uporabljali do sedaj zdravniki radij, ki pa ima to slabo lastnost, da je silno redek in zato drag. Danes z uspehom uporabljajo namesto radia natrij, ki ga umetno napravijo radioaktivnega. Radioaktivni natrij je ravno tako učinkovit kot radij, poleg tega pa ne povzroča kožnih opeklin. Sploh se radioaktivizirani elementi vedno bolj uporabljajo v zdravilstvu. Radioaktivni jod na primer z uspehom uporabljajo pri zdravljenju golše itd.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Niti nevednost, niti površnost...

I.

V tržaškem dnevnem časopisju se je pretekli teden sprožila nova polemika. Tokrat je ni začel tržaški list, temveč milanski ekonomski časopis «Il Sole». Objavil je 1. februarja daljši članek pod naslovom «Conoscere Trieste», ki naj bi bil nekako uradno mnenje «Tržaškega centra za gospodarski razvoj».

Običajno, kadar avtoritativne ustanove podajajo svoje mnenje, ga skušajo podati čimbolj objektivno. Osnovna zahteva do ekonomskih ustanov, ki naj bi služile porastu gospodarstva v interesu vsega prebivalstva je objektivnost in nepristranost. Strankarski momenti pri takem proučevanju ne smejo igrati nobene vloge.

To so tudi osnovne zahteve, ki se postavljajo pred omenjeni center. Njegova prva naloga je, oziroma naj bi bila, da pomaga pri razvoju tržaškega gospodarstva, pri razvoju njegovega prometa, brodarstva in industrije. Zato je bil ustanovljen in to so tudi zahteve, ki jih tržaško javno mnenje lahko postavlja do njega.

Vendar ne moremo trditi, da je članek v milanskem listu «Il Sole» pisan v takem duhu, v duhu objektivnosti in resnosti.

Ne bi mogli trditi, da je resnično objektivno mnenje, ki ga vodijo samo resna, proučena dejstva in ki pravi, da se je tržaška ekonomija spremenila in, da se je v prvi vrsti spremenilo njeno zaledje, da se na mejah Trsta pričenja nov svet in da gre sedaj tranzit po drugih poteh. Točneje bi se mogli strinjati z vzroki teh pojavov še manj pa z zaključki, ki slede iz njih.

Res je, da ni Trst še dosegel onega razvoja v tranzitnem prometu, kot ga je imel nekdaj, res je, da se je mnogo spremenilo v deželah, ki pripadajo tržaškemu zaledju. Vendar te dežele niso izginile z zemeljske oble in njihova trgovina še vedno gravitira k Trstu.

Saj ravno kar se tiče tranzita je najbolj zabavno to, da ista številka milanskega «Il Sole» nekaj vrstic niže objavlja vest, kjer pravi, da je Trst znova najvažnejše tranzitno pristanišče za les v Sredozemlju. Še bolj zanimiva je primerjava, ki jo objavlja v zvezi s to vestjo: leta 1938 je znašal tranzit lesa preko Trsta 800.000 centov, a lani to je 1950 leta je dosegel 5 milijonov centov. Mi se seveda strinjamo, da ni dosegel Trst v tranzitnem prometu nasploh razvoja, ki ga je imel v stari Avstroogrski vendar pravimo, da to ne zaradi «železne zavese» niti vsled «drugačne ekonomske organizacije» in «ideologij ki niso naše». Razlogi so drugi.

Tudi ne bi dejali, da je neno najobjektivnejše in nepristransko mnenje tako različnih ekonomistov, ki sestavljajo center za gospodarski razvoj da predstavlja prehod s trgovine na industrijo za Trst pravo čudež in, da je ta prehod dal Trstu novih sil za aktivnost in srečo.

Zopet bi pogledali malo statistiko in vprašali ali je res kar trdi center za ekonomski razvoj, da je ustvaril Trstu prehod s prometa na industrijo «srečo», «razvoj» in «blagostanje» in kar je še drugih takih lepih reči, ki vedno spremljajo gospodarski razvoj. Znano je dejstvo, da v cvetočih mestih raste prebivalstvo in to mnogo hitreje, kot je naravni prirastek, ker se vanj priseljujejo ljudje iz vsega zaledja. Poleg tega je znano, da je v takem mestu nataliteta zelo visoka. Vendar v Trstu, ki mu je industrija s prehodom na industrijo «zagotovila srečo in aktivnost» ni bilo tako. Leta 1900, je bilo v Trstu 176 tisoč prebivalcev, 1913, 147 tisoč. V trinajstih letih se je število prebivalcev povečalo za 40 odstotkov. 1936 leta je bilo 252 tisoč, to se pravi v 23 letih borih 5.000 prebivalcev več. Z golim naravnim prirastkom bi moralo biti več prebivalcev (kljub temu, da je bil tudi naravni prirastek zelo nizek in daleč pod italijanskim povprečjem). Smatramo, da je težko trditi, da je v takem mestu vladalo blagostanje in «sreča in zadovoljstvo» združeni z gospodarsko aktivnostjo in še čudežem povrhu.

Messaggero Veneto je podprl te trditve s statističnimi podatki. Običajno pravijo, da je statistika objektivna in trezna, da ne trpi podtikanj. V našem prelepem mestu se pa dogajajo čudne reči, med njimi tudi take, da skušajo nekateri ljudje s stvarnimi podatki dokazovati čisto nemogoče reči.

(Nadaljevanje sledi)

Sovjetski dolgovi po zakonu o posojilu in najemu

V sredini januarja tega leta so se ponovno pričela pogajanja med ZDA in ZSSR po vprašanju sovjetskih dolgov.

ZDA so že 1945. leta pričele pogajanja za regulacijo svojih zahtev na osnovi zakona o najemu in posojilu, vendar je Sovjetska zveza šele 1947 leta pristala na pogajanja.

Ameriški predlogi o reguliranju so osnovani na dogovoru, ki so ga sklenili s SZ 1942 leta. Celotni dolg SZ znaša po tem dogovoru okoli 11 milijard dolarjev. Vendar ZDA ne zahtevajo odškodnine za material, ki je bil izgubljen, uničen ali porabljen v skupnih vojnih naporih, one zahtevajo v smislu dogovora, samo odškodnino za one predmete, ki se lahko uporabljajo in ki se uporabljajo še sedaj v mirnem času. Ta odškodnina — poudarjajo ZDA — predstavlja minimalno vsoto.

Koliko je bilo dano po tem zakonu na razpolago SZ?

Oktobra 1941 je bil sklenjen prvi sporazum, v katerem so določili 1 milijardo dolarjev za najnujnejše potrebe. Dva meseca po sporazumu je 23 ladij prepeljalo v SZ 130.000 ton materiala. Januarja 1942, so dale ZDA na razpolago novo milijardo dolarjev. V februarju 1942, so prevozili 91.000 ton materiala, v marcu 214.000 ton, a v aprilu dvakrat več. V sredini 1942. leta so ZDA izročile SZ več kot 2000 tankov in 1300 avionov. Samo v eni pošiljki je bilo več kot 75.000 strojnic.

Junija 1942, so sprejeli pogodbo o najemu in posojilu. Po tem sporazumu se je dotok pomoči še povečal.

Konec 1942. leta so podpisale vlade ZDA in Velike Britanije nov sporazum s Sovjetsko zvezo o nadaljevanju pomoči. V prvi polovici 1943 je 50 ladij vozilo na mesece opremo in drugi potrebni material iz ZDA v SZ. Na vsaki je bilo povprečno 10 bojnih avionov, 2000 ton hrane in 3500 ton drugega materiala.

Za oskrbo Sovjetske zveze so uporabljali tudi pot čez Iran. V maju je bilo čez Iran prepeljano 100.000 ton.

Skupno so ZDA podarile SZ med vojno od 1941 do 1945 leta po ameriških podatkih— 14.800 avionov, 10.250 tankov in drugih oklopnih vozil, 470.000 avtomobilov. SZ pa trdi, da je prejela 6900 avionov, 10.200 tankov, in 300.000 avtomobilov.

Poleg čisto vojnega materiala so dobavljale ZDA na osnovi zakona o najemu in posojilu tudi stvari potrebne za civilno potrošnjo. V oktobru 1944. leta so dobavili kompletno tekstilno tovarno v vrednosti 10 milijonov dolarjev, 4 čistilnice petroleja v vrednosti 41 milijonov dolarjev, orodne stroje (360.000 milijonov dolarjev) itd.

Vrednost industrijskega materiala in industrijske opreme se ceni na okoli 3,5 milijard dolarjev, a kmetijskih proizvodov na 178 milijard dolarjev.

Sedanja pogajanja se vršijo prav po vprašanju poravnave dolgov, ki so nastali na osnovi tega materiala in ki ga Sovjetska zveza še sedaj izkorišča.

Posebno vprašanje je vprašanje vrnitve ladij.

Na osnovi zgoraj omenjenih sporazumov so SZ dobavili 585 vojnih plovnih objektov, 96 trgovskih ladij in 29 manjših plovnih objektov. Od tega je dosedaj SZ vrnila 27 fregat, 1 ledolomilec in 8 trgovskih ladij.

Najnovejša pogajanja so pokazala, da ni velikega upanja, da bi se to vprašanje kmalu uredilo. Neki ameriški službeni predstavnik je izjavil, da ni do sedaj nikakih uspehov, ker SZ še veno odbija, da bi zadostila svojim obveznostim.

BRITANSKA PROMETNA STATISTIKA

Kakor je razvidno iz uradne britanske statistike, je bilo lani v Veliki Britaniji v prometu 4.1 milijona motornih vozil, to je za približno milijon več kot 1938. Ta porast je toliko pomembnejši, ker je britanska avtomobilska industrija zdaj usmerjena predvsem na izvoz.

Po cenitvah te uradne statistike pride v Veliki Britaniji na vsak kilometer 10.5 avtomobila (ali: približno eno vozilo na vsakih 90 m). Največjo prometno gostoto ima sedaj Belgija z 11 avtomobili na kilometer ceste. V ZDA znaša prometna gostota približno 8.8 avtomobila na km.

NOVA PREMIERA SNG GOGOLJEVEGA „REVIZORJA“ JE SIJAJNO USPELA NA SLIKI JE ZADNJI PRIZOR T. J. NEMA SCENA, KI JE VZBUDILA PRI GLEDALCIH OBILO SMEHA IN NAVDUŠENEGA ODOBRAVANJA

ŠPORTNI DNEVNIK

Prijateljski obisk Škednja v Sežani

Z. W. Škedenj - F. D. Železničar 4:1 (1:1)

Ob veliki udeležbi občinstva je bila v nedeljo v Sežani tekma med omenjenima društvoma, ki se je končala z 4:1 v korist Škedenjcev. Občinstvo, ki je z užitkom sledilo lepi in kavalirski tekmi je navdušeno odobravalo lepe faze igre in se vživelo v hitro igro, ki so jo pleli do konca prav vsi igralci. Škedenj ni nastopil v popolni postavi in tudi železničarju je manjkalo nekaj odličnih igralcev. Pa to ni motilo poteka igre, ki je bila do konca fair in kavalirska. Takih tekem si še želimo.

Ni bilo lahko delo škedenjcev. Pred sabo so imeli močne in krepke tekmece, ki jim ni bila žoga tuja in so do konca vzdržali hitro igro gostov. Škedenjci so zmagali zgolj zaradi hitrega tempa in predvsem zaradi dobre taktike in izkušenosti, ki so si jih pridobili v ravnokar zaključenem prvenstvenem tekmovanju. Zato so priporočljiva takšna srečanja in je hvalevredno, da je Sežana zopet pozvala Škedenjce na svoje polje za drugo nogometno srečanje, ki bo v nedeljo 18. t. m., ko bo dana možnost pogleda v različnost taktike in metode. Ni dvoma, da bo igra zopet privabila veliko število občinstva. Škedenjci so bili presenečeni od lepem, prijateljskem in tovariškem sprejemu, ki jim ga je nudila Sežana in so v družbi svojih kolegov prebili nekaj lepih ur!

E. Ž.

Zaključek tekmovanja v Obersdorfu

OBERSDORF, 5. — Zadnji dan tekmovanja v Obersdorfu so bili doseženi naslednji rezultati: 1. Fritz Schneider (Švica) 134 m, 2. in 3. Sven Petersen (Švedska) in Sep Weiler 126 metrov, 4. in 5. Josef Kleisl (Nemčija) 124 m, Tschanen (Švica) 123 m, 6. in 7. Pietikainen (Finska) in Dan Nessl (Švedska) 121, 8. in 9. Toni Brutscher (Nemčija) in Luiro Tauro (Finska) 119 m, 10. Schäfer (Nemčija) 118 m.

Jugoslovanski skakalec Finžgar je skočil 100 m daleč, vendar se je rahlo dotaknil tal.

Svetovno prvenstvo v namiznem tenisu na Dunaju

DUNAJ, 6. — Po tri in en četrt ure dolgi borbi je včeraj premagalo jugoslovansko moštvo Angleže s 5:4. Danes pa so igrali na svetovnem prvenstvu v namiznem tenisu Italija - Luksemburg 5.3, Holandska - Portugalska 5:1, Švedska - Brazilija 5:2, ČSR - Švica 5:0, Švica - Izrael 5:0, Belgija - Grčija 5:0, Anglija - Egipt 5:0, Nemčija - Nova Zelandija 5:0, ZDA - Izrael 5:0 in Madžarska - Francija 5:0.

Pri ženskah pa so dosegli naslednje rezultate: Avstrija - Madžarska 3:2, ZDA - Jugoslavija 3:2, Belgija - Indija 3:1, Galles - Holandska 3:0, Belgija - Francija 3:2, Indija - Izrael 3:2, Romunija - Egipt 3:0, ZDA - Nemčija 3:0, Škotska - ČSR 3:1, Anglija - Švica 3:0, Avstrija - Jugoslavija 3:0, Egipčanke pa so se uprle, da bi igrale z Izraelčankami.

***

NOVI DELHI, 6. — Danes zjutraj je prispelo v Novi Delhi 20 lahkoatletov iz LR Kitajske na tamkajšnje «Azijske igre». To je prvič, ko se je LR Kitajska udeležila mednarodnega športnega srečanja. Ker so se igre že začele, še ni določeno, če bodo predstavniki LR Kitajske tekmovali, ali pa bodo na njih samo kot opazovalci.

JUG. NOG. PRVENSTVO

Tudi Partizan zmagal v prvi tekmi

V ponedeljek so odigrali v Beogradu odloženo nogometno tekmo prve lige med Partizanom in Spartakom. Zmagal je zasluženo Partizan s 5:2 (2:1). Spartak je nudil v prvem polčasu močan odpor, v drugem pa je precej popustil. Za Partizan sta bila uspešna po dvakrat Bobek in Valek ter Vogrič, za Spartak pa Palatinus in Geremi. Tekmi je prisostvovalo nad 10.000 gledalcev.

Po prvem kolu je tabela zvezne nogometne lige naslednja:

Dinamo	1	1	0	0	1:0	2
Crvena zvezda	1	1	0	0	1:0	2
Hajduk	1	1	0	0	3:1	2
Partizan	1	1	0	0	5:2	2
Borac	1	1	0	0	2:1	2
Napredak	1	0	1	0	1:1	1
Sarajevo	1	0	1	0	1:1	1
Lokomotiva	1	0	0	1	1:2	0
Mačva	1	0	0	1	1:3	0
Spartak	1	0	0	1	2:5	0
BSK	1	0	0	1	0:1	0
Vojvodina	1	0	0	1	0:1	0

Danes začetek „Planiškega tedna“

V nedeljo in ponedeljek so prišli v Planico prvi inozemski tekmovalci, ki se bodo udeležili tekmovanj v okviru Planiškega tedna. Prispela je 17-članska ekipa avstrijskih tekmovalcev (med njimi sta tudi ZAUNER in ROYERJEVA) pod vodstvom funkcionarjev avstrijske smučarske zveze Roessnerja in Scharla, dva ameriška tekmovalca v alpski disciplini, brata BRUCE in TOM MAC DONALD, in Švicarki ZILLI OESCH ter FRIEDLIN RUTH. Včeraj so pričakovali prihod avstrijskih in nemških skakalcev, med drugimi tudi nekatere udeležence velikih skakalnih tekem v Obersdorfu.

IZ DNI BORB IN PREIZKUŠENJ

PO KURIRSKIH KARAVLAH

V.

Do sedme karavle, v hiši pod Gačnikom na Vojskem, sem šla z našimi domačimi kurirji. Na sedmi je bila izmena. Komandir me je zavzeto pogledal, češ kako si upam na pot. Majal je z glavo in trdovratno, uporno zatrjeval, da ne pojde dalje.

«Kako ne pojde?» sem se mu upirala s svojo jekleno voljo. «Če gredo kurirji, pojdem tudi jaz.»

«Kurirji gredo toda s smučmi. Oni iz pete prihajajo zdaj na smučeh. Kako pojdeš ti brez smuči za njimi?»

«Nič lažjega, po smučini bom šla», «sem mu ugovarjala. Kurirjem smo bili potniki včasih samo v nadlego. Dolžnost jih je gnala dalje, da bi bili na mestu ob določenem času. Kot blisk so bili urni. Mi pa smo jih mnogokrat pri tem zadrževali.

«In če ostaneš v snegu? Kdo bo odgovarjal zate? Te odgovornosti ne morem prevzeti.»

«Vem, da ne in tudi ne zahtevam. Nasprotno. Dovolj let imam, da bom sama odgovarjala», sem mu rekla napol v šali, napol resno. Saj ni šlo za starost in za leta, temveč za ono odgovornost, ki so jo imeli za vsakega potnika; ki je šel za njimi. Razumevali so jo tako, da so delili z njim vse, do zadnjega grižljaja.

«Če je tako, pa pojdi», se je omečil. «Skodelico vročega mleka ti bomo dali na pot, da te ne bo takoj zeblo».

Najino pregovarjanje se je končalo. Dal je povelje za zbor. Fantje so se postavili v vrsto, prejeli njegova zadnja navodila in nato krenili vsak na svojo stran. Jaz sem se pridružila onima dvema, ki sta šla na stik s kurirji iz pete.

Med sedmo in peto je bilo nekaj ur hoda, včasih pet, včasih sedem ali še več. Odvisno je bilo od tega, ali si ubral pot preko Medvedjega vrha ali pa preko Križne gore. To pa od tega, ali so bili na Predmeji Nemci. Tedaj se je bližnja pot čez Medvedji vrh sama po sebi zaprla. Vselej, ko smo to slišali, nas je nekaj zgrabilo za srce. Pot preko Križne gore ni bila le daljša, tudi mnogo težja je bila. Pred njo nas je vedno spreletel oni neprijetni občutek nečesa, čemur bi se rad izognil, če bi le bilo mogoče.

Zato sem tudi odvračala svoje misli od tega, da bi morala preko Križne gore. Tudi potrebno ni bilo, da bi se mučila z njimi, ko pa so vendar naši kurirji prinesli vest, da so Nemci odšli. Druge, vse drugačne in lepše misli so me spremljale, me obletavale od vseh strani in me silile, da sem se pogovarjala z njimi.

Nisem šla v Trst po kurirski poti, od karavle do karavle, tudi vojne ni bilo, ne partizanstva. Bila sem v Trstu, sama učenka Ciril-Metodove šole, zdaj na Acquedotto, zdaj pri Sv. Jakobu. In čisto slučajno je bila okoli mene ta neskončna v sneg pogreznjena pokrajina, tiha in vase zatopljena, tako kot mi, trije osamljeni potniki na njej. V vrsti drug za drugim smo šli v razdalji, deset, dvajset metrov. Jaz sem se močno trudila, da ne bi preveč zaostajala in da onima dvema ne bi bilo treba čakati name. Tudi sram me je bilo zaradi svoje objestne prešernosti, s katero sem na sedmi tako kljubovala. «Mi smo minerji, zarili se v rove, gnev in obup in vse misli gorjupe», se mi je vrinjala v spomin ona revolucionarna Grudnova pesem, ki smo jo deklice iz šole grede v onih letih po prvi vojni ponavljale na ulicah. Drugačni časi so bili tedaj in vendar tem tako podobni. Takrat se je pravzaprav pričela naša Golgota in naša borba.

«Tu smo, tovarišica, na mestu», je zaklical prvi kurir. Iztrgalo me je iz razmotrivanj in spominov. Ozrla sem se v daljavo. Nekoliko sem bila le zaostala. Pod hrastom na križišču cest, za strel oddaljene pred menoj so togo stale štiri postave. Kurirji iz sedme in iz pete so si že predali pošto in me nestrpno čakali. Morala sem pospešiti korak. Skoraj zagnala sem se dalje.

«Ti si pa bila nedavno pri nas», me je sprejel eden izmed onih dveh iz pete. «Toda danes, ne vem, kako pojde. Na smučeh sva in mudi se nama. Ne boš naju mogla dohajati. Morala boš pač sama po smučini».

«Bom pa šla. Preko Medvedjega vrha se bom že prebila», sem naglo odvrnila. Vsa prevzeta od tega, da preko Medvedjega vrha ni tako daleč.

«Ali preko Medvedjega vrha ni mogoče. Preko Križne gore moramo».

«Kako? Preko Križne gore? Ali niso Nemci že zapustili Predmejo in Otlico?» sem vsa polna preplaha izdavila iz sebe.

«Šli so, todo dobili smo obvestilo, da so se nekje ustavili in pot še ni povsem varna».

V tistem trenutku se je vse trgalo v meni. Sama sem bila na razpotju. Ne nazaj, ne naprej ni bilo moči. Nazaj je bilo sicer laže, tudi pot sem poznala. Razum mi je prigovarjal, naj se vrnem, srce pa je govorilo drugačno govorico. In odločila sem se zanjo. Se srečno pot smo si voščili in krenili dalje.

Kurirja sta storila tako, kot sta rekla. Čim smo zavili na cesto, ki se odcepi od glavne poti proti Križni gori, sta me na svojih smučeh pustila daleč za seboj in pričel se je zame oni del poti, ki bi jo jaz nikoli ne zmogla. Zmogla jo je le ona uporna misel, da gre za Trst, za slovensko šolo v Trstu, da se s tako nalogo, ki bi se je toliko učiteljev rado lotilo, ko bi jim bilo dano in ne bi bili v teh burnih časih izrinjeni iz domovine, vračali v Trst. Mestoma se je bil sneg le rahlo oskorjil, ona bela zagreznjena črta, ki so jo zarile sale smuči, se je vdirala pod mojimi nogami. Pričela sem se pogrezati v sneg do pasu, do pazduh, se trgala z vsem telesom iz njega in se že pri naslednjem koraku znova vdirala vanj. To je bil tih boj železne volje z mrzlo, zasneženo naravo, tako krut in trd, da se je v njem izgubljala sleherna pota zimske pokrajine, da sem komaj utegnila prisluhniti, kako se je s preobteženih smrekovih vej usipal sneg. Trajalo je približno tri ure.

Na peti karavli kurirjem ni dalo miru in niso me mogli pustiti same. Čim sta onadva kurirja prišla s pošto na karavlo, in povedala, da se prebijam v snegu dalje, so mi takoj poslali nekoga v pomoč. Tudi pot je postala sama po sebi lažja. Sneg ni bil več tako visok in ponekod je burja popolnoma pometla z njim. Na peto sem prišla do smrti izmučena, vendar že zelo blizu svojega cilja.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 · Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 • Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.
NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 • tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. • TRST